

Lietuvos
Nacionalinė
Mokymų
Biblioteka

Mūsų

MEMMINGENAS
1949 M. KOVO 7. D.
PIRMADIENIS
NR. 26 (548) IV. METAI

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ VISUOMENEI

KREMLIUS PAKEITĖ UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERĮ

Vietoj Molotovo — Višinskis. — Pakeistas ir užs. prekybos ministeris. — Užsienio politikos pakitimo nesitikima. — Pakeistieji ministrai „nemalonę“ nekrito. — Ar neplanuojama karinė akcija prieš Skandinaviją?

Maskva (Dena/Reuters). Maskvos radijo pranešimu Viačeslavas Molotovas penktadienio vakarė atleistas iš užsienio reikalų ministerio postovo, tačiau dar lieka ministro pirmininko pavaduotoju. Molotovo įpėdiniu paskirtas ligi šiolinis užsienio reikalų ministerio pavaduotojas Andriejus Višinskis.

Mikojanas, kaip ir Molotovas, Sovietų S-gos aukščiausiojo prezidiumo nutarimu iš užsienio prekybos ministerio pareigų atleistas, o jo vieton paskirtas buv. pavaduotojas A. Mensikovas. Mikojanas irgi dar lieka ministro pirmininko pavaduotojo postovyje.

Atlanto paktas absoliučiai patenkinamas

Ottawa (Dena). Kanados užsienio reikalų ministeris Pearsonas spaudos konferencijoje pareiškė, kad Kanada gavo išsąs Atlanto pakto tekstą, kuris esąs absoliučiai patenkinamas.

Pasak Reuterio, Kanada painformavusi kitas signatarines valstybes, kad ji nieko prieš neturi dėl Italijos priėmimo į Atlanto pakta.

Italijos užsienio reikalų ministerijos informatoriai patvirtino, kad Italija su kitomis valstybėmis užmezgė kontaktą dėl įstojimo į Atlanto pakta.

Dėl teisiųjų dvasininkų Bevinas „karo neskelbs“

Londonas (Dena/Reuters). Bevinas žemišiuose rūmuose pareiškė, kad negalės daugiau nieko padaryti, ką ligi šiol padarė dėl 15 evangelikų dvasininkų bylos Solijoje. Ar kaltinamieji kankinami, jis negalės pasakyti. Į konservatorių atstovo klausimą, ar turint galvoje Mindszenčio ir Stepinaco bylas dar bus dėsliama, Bevinas atsakė: „Ar jūs siūlote paskelbti karą? Aš neketinu to daryti.“

Pagavo ir tardo vyriausią Kanados snipą

Ottawa (Dena/Alp). Prieš Kanados komunistų vadą Carra prasidėjo preliminarinis tardymas, kuris 1945 m. sukelto spionazo aferoje Kanadoje buvo svarbiausias asmuo. Pirmasis liudininkas buvo buv. sovietų pasiuntinys Ottawoje tarnautojas Guzenka, kuris savo laiku šią aferą atidengė. Tarp kitų sovietų pasiuntinybėje rastų dokumentų yra buv. sovietų karinio attachė Ottawoje pulk. Zaboloto prirašyta kartoteka apie Carra, kurioje pažymėta: „Franko atlyginimas už patarnavimą (Frankas) buvo Carro pseudonimas) susitarta 3.000 dol.“

Prancūzija nori viso gero Vokietijai

Paryžius (Dena/Reuters). Prancūzijos užsienio reikalų ministeris Schumanas respublikos taryboje pasakė, kad reikėtų vėl atstatyti Vokietiją ir įgalinti 48 milijonus Vakarų zonų gyventojų savarankiškai gyventi.

Vokietija turėtų būti atstatyta federacine pagrindu. Prancūzija niekuomet nepripažinsianti centralizuotos Vokietijos, nors ji būtų ir demokratiška.

Turi būti atsižvelgta į valstybių saugumo interesus, kurių sienos susieja su Vokietija.

Kinijos komunistų kariuomenė jau pasiekė Jangcės krantą

Nankingas (Dena/Reuters). 60.000 kiniečių komunistų kariuomenės, žygiuojančios iš Kiangsaus provincijos, pasiekė Jangcės šiaurinį krantą. Avangardai stovėjau prieš Jangčią. Komunistų radijas pranešė, kad 3 kiniečių tautinės armijos grupės, kurios pasidavė Pekinge, dabar yra išilijusios i komunistų kariuomenę.

Siaurės Kinijos komunistų kariuomenės karininkai ir jų šeimos, jiems perėjus i „liaudies vadavimo armiją“, bus taip pat aprūpinti, kaip ir komunistų karininkai.

Maskva remia Jugoslavijos sienų pretenzijas

Londonas (AP). Londono derybose Austrijos taikos sutarties sovietų atstovas Zaurubinas pareiškė, kad sovietai be sąlygų remia Jugoslavijos siūlymą Kärnteną padaryti autonominį kraštą.

„Minties penktadienio numeris neisėjo dėl švento Kazimiero šventės kovo 4 d.“

Maskvos radijas apie šį vyriausybės pasikeitimą pranešė kartu su kitomis žiniomis, kurios kasdien yra teikiamos provincijos spaudai.

Paprastai visi aukščiausiojo prezidiumo nutarimai skelbiami specialiais pranešimais.

Zinia apie Molotovo atleidimą iš užsienio reikalų ministerio postovo, pasak Reuterio, visur sukėlė didžiausią nusteibimą ir manoma, kad tai didžiausias sovietų užsienio politikos pasikeitimas nuo Litvinovo atstajimo 1939 m. Ta pačia proga primenama, kad po Litvinovo pasitraukimo įvyko Vokietijos Sovietų S-gos pakto sudarymas.

Pasikeitimas davė pagrindą įvairiausioms išdavoms. Londono politiniai stebėtojai daro tris galimas išvadas: 1. Pasirengimas galutiniam sovietų užsienio politikos pasikeitimui. 2. Molotovas atėityje visą savo energiją nukreips į ministerio pirmininko pavaduotojo pareigas. 3. Maskva taria esant pasibaigus pokario užsienio politikos, ir tarptautinių konferencijų su vakariečiais era, kurioje buvo reikalingas veiklus užsienio reikalų ministeris.

Atmetama galimybė, kad Molotovas ir Mikojanas pakliuvę į nemalonę, kadangi jie liko ministerio pirmininko pavaduotojų postovuose. Toliau primenama, kad Molotovas ir Višinskis per paskutinius metus glaudžiai bendradarbiavo ir atrodo, kad užsienio politiką keisti neketinama.

JAV užsienio reikalų ministerijos informatoriai atsisakė ką nors pasisakyti, kol dar nėra žinomos pasikeitimo smulkmenos. Alp pranešimu, Baltuosiuose rūmuose ši zinia paveikė, kaip didžiausia pokarinio meto sensacija.

Tuoju po šios žinios paskelbimo ant sovietų ambasados Washingtone ir sovietų diplomatų privačių būtų nusileido „tylos uždanga“. Telefonu nebuvo galima susisiekti.

Pasak Reuterio šių naujų pertvarkymų priežastys esančios: Molotovo paskyrimas aukštesnėms pareigoms, Molotovo pasijusi sveikata, jo užsipyrysi opozicija prieš taikingą susitarimą su JAV.

Dėl Molotovo ir Višinskio glaudaus bendradarbiavimo nemanoma, kad pasikeistų užsienio politika.

Kaip sovietai „išvaduoja“, yra žinoma

Paryžius (Dena/Alp). Thorez pareiškimas ir dabar Paryžiuje vis dar tebėra dienos tema. Nemaža vietos tam klausimui skiria ir laikraščiai. „Le Monde“ rašo: Debatatai seime teisryškino tai, ką mes jau žinojome, kad komunistų partija save laiko raudonosios armijos avangardu. Mes taip pat nepamiršome Cachino pareiškimo iš 1920 metų, kai jis tuo pačiu metu, kada raudonoji armija stovėjo prie Varšuvos, pasisakė už tai, kad mūsų miestų raktai būtų atiduoti išvaduotojų atvaizduotam įsiveržėliui.

Pavojus, kad milijonai prancūzų komunistų yra tapę nepaprastos apgaulės aukomis, kurios aukomis taptų pagaliau ir Prancūzijos kultūra, šiandien yra aiškiai iškilęs. Jau 1920 metais raudonoji armija buvo atvaizduota kaip trečio internacionalo virš tautų esanti revoliucinė armija. Jau Leninas iš tautų šeimos išbraukė Rusiją, o Sovietų S-ga pastatė internacionalo tarnyboje.

Stalinas kominterną buvo paleidęs, bet netrukus atsirado kominformas, kurio uždavinys labiausiai pažeistą Europos dalį ir pasaulį minuoti. Tos naujos organizacijos uždaviniai yra visomis priemonėmis, įskaitant ir „penktąsias kolonas“, sovietų imperializmo politikai atstovauti ir ją remti. Prancūzų komunistų partija tuo būdu atsidūrė svetimos valstybės ir absoliutinio režimo tarnyboje.

Bet daugumas Prancūzijos darbininkų ir ūkininkų niekada nesuveiks sovietų invazi-

Kongreso artimuose sluogsnuose taria, kad Sovietų S-ga, gal būt, imsis karinių veiksmų prieš Skandinaviją.

Vyrauja nuomonė, kad šis pakeitimas dar labiau sustingdysias sovietų politiką Vakarų valstybių atžvilgiu ir tai esąs daugiau stiprumo negu silpnumo ženklas. Nėra pagrindo manyti, kad Molotovas turėsias pasitraukti iš visagalio politbiuro, kuriam Višinskis niekuomet nepriklausė.

Paryžiaus vyriausybės sluogsnuose šis pasikeitimas sukėlė įtempto laukimo atmosferą. Aplamai čia žiūrima optimistiškiau, kaip Washington ar Londone ir laukiamas Sovietų S-gos bandymo rasti modus vivendi su Vakarais.

Artimi gen. de Gaulles sluogsniai mano, kad šis pakeitimas busias bandymas pasitrinti šaltąjį karą. Jų nuomone prancūzų, italų ir kitų kraštų komunistų „kursoma karo psichoze“ dar labiau pasitėsianti.

A. Gromyka, buv. Sovietų S-gos atstovas J. Tautoms, paskirtas pirmuoju užsienio reikalų ministerio pavaduotoju ir tuo būdu užima Višinskio turėtą postovį.

Lenkijos ambasadorius Washingtone pareiškė, kad Sovietų S-ga „ir toliau ves stiprią taikos politiką“.

Naujasis užsienio reikalų ministeris, Višinskis, šeštadienį su Stalinu priėmė šiaurės korejiečių (sovietų okupacinės zonos) delegaciją. Tai buvo pirmasis Višinskio oficialus veiksmas.

Sovietų repatriacinė misija išsikraustė

Frankfurtas (Dena). Sovietų repatriacinė misija Frankfurtė kovo 1. d. nerodė jokių ženklų, kad ji išsikraustys. Kovo 2. d. 8 val. ryto tas namas, kuriame buvo įsikūrusi misija, buvo apsuptas amerikiečių saugybos ir užblokuotas. Nė vienam tos komisijos nariui negalima buvo iš namų išeiti ir niekam nebuvo leista įeiti. Elektros, dujų ir vandens teikimas buvo nutrauktas; telefonas išjungtas.

Misijos nariai per paskutines 14 dienų buvo prisipirkę ir prisigabėję i misijos būstinę daugybę maisto. Net agregatas buvo pastatytas, kuris turėjo aprūpinti elektros srove.

Sovietų Tasso žinių agentūra ir maršalas Sokolovskis savo pareiškimais smarkiai puolė amerikiečių okupacines įstaigas ir gen. Clay.

Kovo 4. d. ankstyvą rytą repatriacinės misijos nariai, gavę marš. Sokolovskio įsakymą, iš Frankfurto išvyko. Sokolovskis,

jos. Atsiminimai iš 1814 metų, kada i šiaurinę Prancūzijos dalį įsiveržė kazokai, yra dar gyvi.

Prancūzijos ministeris pirmininkas visai teisėtai priminė, kad komunistų partija reprezentuoja tik dalį visuomenės, kuri yra sukotos propagandos auka. Anoje geležinės uždangos pusėje padaryti „išvadavimai“ joki būdu mus nesuklaidins, nes mes žinome iš patyrimo, kaip įsiveržėliai išvaduoja tuos kraštus, kuriuos jie okupuoja.

J Japoniją atbėges sovietų lakūnas painformavo apie pajėgumą T. Rytuose

Tokija (Dena). 23 metų sovietų viršila Baraskovas, kuris su transporto lėktuvu dezertyravo Japoniją, spaudos konferencijoje Tokijoje pareiškė, kad sovietų oro pajėgos Tolimuosiuose Rytuose turi apie 1.200 lėktuvų.

Srityse tarp centrinio Sibiro ir rytinio pakraščio esą apie 40 aerodromų, iš kurių 10 — 15 tinka moderniesiems, ypač keturmotoriams, lėktuvams. Tačiau dabartinis metu esą tik keletas naujų lėktuvų ir neturima sprausminių ir keturmotorių bombonešių.

Švedija atmetė sovietų notą dėl baltų „persekiojimo“

Stockholmas (Dena/Reuters). Švedijos vyriausybė griežtai atmetė Sovietų S-gos notą, kurioje buvo tvirtinama, kad latviai, estai ir lietuviai yra persekiojami, ir Švedijos įstaiigos nesvariais metodais bandžiusios trukdyti pabaltijiečiams grįžti i tėvynę.

Sovietų nota Švedijos vyriausybei teikia ne per sovietų pasiuntinybės nari, bet kaip laiškas per pasiuntinį. Tuo būdu Švedijos užsienio reikalų ministerija šį protestą laikė neformaliu.

Sovietų noteje reikalaujama paleisti estų Suurvalį, kuris švedų policijos buvo sumintas dėl spionazo. Toliau noteje sakoma, kad švedų policijos priemonės neįstatymiškai tardyti sovietų piliečius, daryti jų butuose kratas, jiems grasinti ir įžeidinėti yra dalis „organizuotos kampanijos“, kuri siekia sutrukdyti sovietų pasiuntinybės sovietų piliečių repatriacijos įstatyminę veiklą.

Stockholmo radijas pažymėjo, kad Suurvalis yra Estijoje gimęs sovietų pasiuntinybės tarnautojas, kuris prisipažino „teikęs įstatymu draudžiamas informacijas“.

JAV saugos Europą ir nuo komunistų infiltracijos

Washingtonas (Dena/Reuters). Washingtono vadovaujančiuose sluogsnuose teigiama, kad Atlanto paktas tikriausia numatys Vakarų tautoms paramą ir „agresijos iš vidaus“ atvejais, pvz.: komunistų pasikėsinimo atveju. Ta sąlyga turi papildyti to pakto pagrindinį užsimojimą — pasipriešinti kiekvienai agresijai, nukreiptai prieš vieną iš pasirašiusių kraštų. Tie sluogsniai, kurie yra įgalioti paruošti JAV karinę pagalbą

taikydamos amerikiečiams represalias, pareikalavo, kad tuoju pat iš sovietų zonos Vokietijoje išvyktų amerikiečių karių kapų iškojimo ir lavonų iškasimo grupės.

Karo teisė Irane

Teheranas (Dena/Reuters). Visose Irano srityse, kur yra karinės įgulos, sekmdienio vakare buvo įvesta karinė teisė.

Vyriausybės nariai ir didžiųjų partijų atstovai pranešė, kad jie remia šacho siūlymą sušaukti steigiamąjį susirinkimą, kuris paruoštų konstitucijos keitimą. Sachas išleido dekretą, pagal kurį liepos mėn. turi įvykti visuotiniai parlamento rinkimai.

Viso pasaulio komunistai traukia pagal Kremliaus batutą

Paryžius (Dena). Viename komunistų masiniame susirinkime Paryžiuje Prancūzijos komunistų vadą M. Thorez vėl pareiškė, kad Prancūzija niekuomet nekovo- sianti su Sovietų S-ga.

Karo kuretytojai bijo dėl ateities, kuri priklausanti darbininkų klasei. Niekas šiandien nebeabejoja, kad rengiamas karas prieš Sovietų S-ga. Be Thorez kalbėjo komunistų vadai Cachinas ir Duclos.

Londono britų komunistų partijos gen. sekretorius Pollitas vėl pritarė prancūzų ir italų komunistų vadų pareiškimams.

Paklaustas, ką jis galvojas daryti, Pollitas atsakė: „Lygiai tą pat, ką darė Bevinas ir Attlee 1920 m., būtent organizuoti strei-

programą, pareiškė esą įsitikinę, kad JAV numato teikti pagalbą ne tik pasipriešinti ginkluotiems antpuoliams, bet turėtų teikti paramą ir prieš komunistų infiltraciją.

Suėmė sovietų delegatą JT

Washingtonas (Dena). JAV vyr. valstybės gynybas Tomas C. Clarkas pranešė, kad šeštadienį New Yorke sumintas sovietų delegatas Jungtinėms Tautoms Valentinas Gubicevas. Jis kaltinamas nelegaliai išgavęs JAV vyriausybės dokumentus.

Taip pat yra suminta ir tuo pačiu kaltinama viena teisingumo ministerijos tarnautoja — Juditha Coplonė. Ji buvo sekama ir buvo suminta, kai susitiko su Gubicevu. Ryšium su tuo JT gen. sekretorius Trygvė Lie pranešė, kad Gubicevas yra suspenduotas, kol incidentas su juo paaiškės.

Vokiečių policija nušovė enkavedistą

Braunschweigas (NZ). Netoli Harzburgo vienas vokiečių policininkas britų zonos pusėje nušovė vieną sovietų kari. Tas sovietų kareivis, vydamasis dvi moteris įėjo 200 metrų i britų zoną. Jis norėjo iš jų atimti vieną lagaminą. Moterims pradėjus šaukti, atbėgo vokiečių policininkas, kuris sovietų kareivį norėjo sulaukyti nuo jo sumanymo. Sovietas puolė vokiečių durtuvu, o kiek vėliau paleido i jį iš pistoleto šūvį. Policininkas vokiečių buvo priverstas taip pat paleisti šūvį, kuris sovietų kareivį mirtinai sužaidė. Įvykį tiria britų sovietų komisija.

Naujas JAV krašto apsaugos ministeris

Washingtonas (Dena/Alp). Prezidentas Trumanas priėmė krašto apsaugos ministerio Forrestalio atsisistatydinimą ir toms pareigoms paskyrė Louisą A. Johnsoną.

Johnsonas JAV finansų ir pramonės srityse kaip tarėjas yra turėjęs įvairių svarbių postovių. Nuo 1937 m. iki 1940 m. jis buvo krašto apsaugos ministeris. 1948 m. jis buvo demokratų partijos finansų komisijos pirmininkas prezidento rinkimų kampanijoje.

I. D. kare kapitono laipenių jis turėjo tarnybą už Amerikos ribų. 1933 m. jis buvo Virginijos steito krašto apsaugos ministerio civilis tarėjas. 1937 m. prezidentas Rooseveltas jį pasikvietė krašto apsaugos ministeriu, o 1942 m. jis buvo paskirtas prezidento asmeniniu atstovu Indijoje.

kus i sukurti aktyvų komitetą, kuris stengtųsi išvengti karo“.

Paryžius (Dena/Reuters). Prancūzijos saugumo tarnautojai, kuriems pavestas komunistų šnipinėjimo tyrinėjimas, areštavo Prancūzijos atominės energijos komisijai priklausantį geologą Pelluzą. Ir jis bus perduotas kariuomenės teismui nubausti už karinių paslapčių išdavimą.

Danijos komunistų vadą Larsenas pareiškė, kad Danijos komunistų partija karo atveju raginti visuomenę stoti i kovą su užpuoliku, vis tiek, ar tai liestų atskirą valstybę ar „Atlanto pakto pavidalo koaliciją“. Danijai negresia jokia agresija iš Rytų. Jis baigė: „Svarbiausias mūsų uždavinys yra kovoti dėl to, kad nekiltų karas. Tai yra priežastis, kodėl mes priešinames agresyviai amerikiečių Atlanto paktui“.

Wallacė „Laisvės Balsas“ komiteto nariams pareiškė, jog jis supranta priežastis, kurios vertė Prancūzijos, Italijos ir JAV komunistų vadus padaryti savo pareiškimus. Bet jis netiki, kad tai būtų tikra priemonė „šaltojo karo“ politikai įveikti.

Meksikos komunistų partijos gen. sekretorius Encina pranešė, apie „bendro fronto“ sudarymą visų tų veiksmų, kurie priešinasi JAV arba D. Britanijos imperialistiniams tarsi su Sovietų S-ga.

Oslo (Dena/Reuters). Norvegijos komunistų partijos pirmininkas Emilis Loevlienas partijos susirinkime pareiškė, kad Norvegijos komunistai „karo ar taikos metu“ turi remti Sovietų S-gą.

Tuo būdu jis prisidėjo prie prancūzų, britų ir italų komunistų vadų, kurie ankščiau padarė panašius pareiškimus.

* Pasaulio piliečių komiteto pirmininkas Austrijoje Hinterhoferis po Austrijos parlamento posėdžio bandė pasakyti kalbą, bet policija sutrukė. (D).

Turptautinė padėtis

Pirmoji kolona

„E“ vietoje „V“

Reuterio korespondentas Robertas Lloydas telegrafuoja iš Frankfurturo:

„E“ raidė, kuri iš po nakties pasirodo ant Prahos ir Budapešto gatvių namų ir tvorų, žymi augantį pasipriešinimo sąjūdį už geležinės uždangos. Kaip vokiečių okupacijos metu įvairių kraštų pogrindžio kovotojus vienijo raidė „V“ — Victoria — pergalė, taip dabar „E“ yra vėliava visų tų, kurie šiandien kovoją dėl Europos, vieningos ir laisvės.“

Toliau korespondentas praneša patyręs iš Rytų Europos pabėgėlių, kad atskirų kraštų spontaniškai kilę pasipriešinimo judėjimai dabar stengiasi tarp savęs užmegsti glaudesni ryšį. Tos pastangos susilaukė pradinės sėkmės. Neseniai įvykusi įvairių kraštų atstovų konferencija tarp kito nutarė pavadinati pirmąją koloną. Toji kolona turi gražų nėra glaudų organizaciją. Kol kas ji pasitenkina tik informacijų pasikeitimu, propaganda ir pagalba pabėgėliams. Lenkijos slaptos organizacijos palaiko nuolatinių radijo ryšių su savo pabėgusiais politikais. Iš Lenkijos kas savaitę į Vakarų Vokietiją atvyksta apie 30 pabėgėlių, iš Čekoslovakijos apie 250, iš Vengrijos apie 50, iš Jugoslavijos irgi tiek pat, iš sovietų Vokietijos zonos netoli 2-3.000. — Sėkmingesniame pabėgimų organizavime yra net įsteigtas „pogrindžio geležinkelis“, kuriame bendradarbiauja keletas tautų. Žinoma, tariamai nepriklausomose „liaudies respublikose“ pogrindis turi daug geresnės veikimo sąlygas, kaip prifungtuose kraštuose.

Anot Lloyd, pirmosios kolonos pajėgumą šiuo metu galima lyginti su 1941 m. Prancūzijoje prasidėjusiu pogrindžio sąjūdžiu. Jam reikėjo dvejių metų, iki jis pagaliau 1943 m. galėjo jau aktyviai pasireikšti. To Reuterio korespondento teigimu, pabėgę Rytų Europos politikai skundžiasi, kad Vakarai nora ir padeda pabėgėliams, tačiau per mažai veikia, kad padrasintų tuos, kurie nori prisidėti prie pirmosios kolonos. Esa, negalima laukti, kad opozicija prieš totalinius režimus sparčiai stiprėtų, jei Vakarų valstybės, ypač JAV, jai aktyviai nepadės. Jie esą įsitikino, kad stiprus pasipriešinimo judėjimas kartu su ūkinio pobūdžio spaudimu užsienio galėtų be karo pašalinti komunistines marionetines valdasybes.

Brūkšny po praėjimui

Didžiausia Europos nelaimė yra ir buvo jos susiskaldymas. Sugriovus Austrijos Vengrijos imperiją nerasta geresnio budo sujungti Dunojaus baseino tautas, ir i susidariusia politinę tuštumą įsiveržė Hitleris, o juo pasekė Stalinas. Ta pat galima pasakyti ir apie kitas Europos sritis. Tik vienybėje galima išspręsti visas problemas ir išsilaikyti iš mirtingo pavojaus.

Kai Briuselyje peritą sekmadienį vokiečių delegacija, dalyvavusi Europos Unijos sąjūdyje, skundėsi to sąjūdžio iniciatoriui Winstonui Churchillui dėl britų okupacinės politikos, būv. D. Britanijos min. pirm. atsakė, kad po buvusio įvykio reikia išvesti storą brūkšnį. Šiandien anglų ir vokiečių likimas esąs vienodas. Ir tam pabrėžti, nepaisant visų dementi, dabartinis ministeris pirmininkas C. Atlee skrenda į Berlyną. Ir kitos tautos turi pasekti tuo pavyzdžiu, juk kitos alternatyvos nėra.

Tiesą, ta pažūra dar nėra oficiali atskirų kraštų vyriausybų nuomonė, tačiau tai neturi esminės reikšmės. Vakarų Europos Unijos sąjūdis, anot londoniško „Times“ žygiavo dviem kolonomis. Ta kryptimi ejo vyriausybės atsargiai ir lėtai, ja ejo ir visuomeninės organizacijos, kurios sudaro lyg ir partizanus. Partizanų entuziazmui reikia dėkoti už tai, kad ir vyriausybės pagreitino savo žingsnius. Europos vienybės idėja turi būti visiems suprantama, tada ji susilauks ir įkūnimo.

Ne kas kitas kaip pats Churchillis pabrėžė, kad Europa jausis tik tada gerai, kai visa bus laisva; jis sakė:

„Pusė Europos šiandien yra kalėjime, ir mes norime vienos Europos, kuri kaip didelė valstybė laisvųjų gerovę ir taiką.“

Pasak jo, Vakarų Europa ir kitos regioninės sąjungos turi būti šulai, kuriais vėliau bus galima paremti visą pasaulį dengiant stoga. Aukščiausias tikslas pasilieka vie tiek visas pasaulis. Ir tas tikslas turi padrasinti pirmąją koloną ruošti tai dienai, kada galės pašalinti raudonosios armijos įvestą komunistinę penktąją koloną. Ta tikslą turint prieš akis, galima po praėjimui išvesti brūkšnį, milijonai žmonių šlapus ir anapus geležinės uždangos turi stoti i kovą dėl vieningos ir laisvos Europos, VM

Svarstoma didelė statybos programa

Washingtonas (SDP). JAV senatas šiuo metu svarsto klausimą dėl įstatymo pasiūlymo, pagal kurį 6 metų būvyvė būtų galima pastatyti 810.000 gyvenamųjų būtų.

Kravčenkos byloje su komunistų „Les Lettres Françaises“ laikraščiu Canterbury dekanas Dr. H. Johnsonas pareiškė, kad jis Sovietų Sąjungoje turėjo progą kalbėti su dideliu dvasininku skaičiumi. „Jie visi vienu balsu tvirtino, kad eklezijos gali džiaugtis visiška laisve. Aš konstatavau — tėsė Johnsonas — kad i eklezijos reikalus niekas nesikiša. Tikintieji gali laisvai išsirinkti savo dvasininkus. Visos religijos vienodai traktuojamos“ (UP).

Komentarų nereikia, Gerbiamas dekanas yra arba papirktas arba kvailas. Daugumas stebėtojų pasisako už antrąjį variantą. Tas anglikonų dvasininkas jau ne nuo šiandien yra žinomas „Raudonojo dekanas“ vardu. Prieš porą mėnesių jo vardas jau buvo linksniojamas viso pasaulio spaudoje. Mat, tada ji pasikvietė paskaiti i JAV amerikiečių sovietų draugiskumo draugiją. Valstybės D-tas atsakė duoti vizą, Motyvuodamas tuo, kad kvietėjas yra įtrauktas i nelojalų draugijų sąrašą. Po to visa eilė JAV įtakingų asmenų pasirašė peticiją, prašančią dvasinės laisvės ir liberalizmo vardan vis dėlto suteikti tam dekanui vizą. Prašymas buvo patenkintas.

Johnsonas yra 74 metų senis, bet atrodo daug jaunesnis. Pasižymi nepaprasta energija, kuri ji visa laiką verčia keliauti. Po karo jis apsilankė Maskvoje ir 50 minučių galėjo paplepti su patsiu Stalinu. Pereitų metų vasarą jis dalyvavo Breslavo intelektualų kongrese, kuris Vakarams paliko labai neskanų įspūdį. Dar prieš 10 metų jis antru kartą vedė ir jau būdamas 70 metų susilaukė antros dukters Keciljos. Jo pirmoji dukterė yra Kerenos vardu. Kerenai i Kecilja buvo Jobo dukterys, kuris, kaip žinia, žiloje senovėje pranašavo labai nemalonius dalykus. Pats Johnsonas toli gražu nelaijo save naujuoju Jobu.

Sykį britų kairiųjų „New Statesman“ sa-

vaitraštis, kurio redaktorių Kingsley Martiną Maskvos radijas ne per seniai išvadinio bestija, taip aprašė Johnsoną:

„Su baltu plauku vainiku, kuris apipavalina jo rausva gerą veidą, su savo angeliška šypsena ir palaiminimui iškeltois rankomis, jis tiktų Hollywoodui Dievo rolei vaidinti. Nepaprastai naivus, bet vis dėlto turi vaidybinių gabumų.“

Instinktyviai jis bando nutiesti tiltą tarp Vakarų ir Rytų. Kiekvienas žodis yra kritikoniškas, bet kartu ir sovietiškas. Jo kilni išvaizda, jo medaus saldumo balsas, kuris lyg pakyla virš žemiškų aistrų, bet perša žemiskąjį rojų — visa tai ir pasaulišką statinį pavertia katedra, o prie žemės prisiriusius klausytojus pavertia maldininkais.“

Savaimė aišku, kad sovietams jis labai praverčia ir jie jam nesigaili pagyrimų. Anot „Spiegeli“ jie, jam pereitais metais apsilankius Prahoje, ji net pavadino Canterbury arkivyskupu. Tat, žinoma, sukėlė tikrojo Canterbury arkivyskupo Dr. Fisherio pasipiktinimą. Jis paaiškino, kad dekanas už katedros sienų kalba tik kaip privatus asmuo ir reiskia ne keno kito, kaip tik vien savo nuomone, ir, žinoma, nėra arkivyskupas.

Dr. Johnsonas tik sulaukęs 31 metų pradėjo studijuoti teologiją. Pirmiau jis domėjosi technika ir ypač geologija. 1924 m. jis buvo pakeltas i Manchesterio katedros dekanus, o 1931 m. socialistų ministeris pirmininkas Mac Donaldas jį perkėlė i Canterbury. Mat, D. Britanijoje vyriausybė taria paskutini žodį anglikonų eklezijos reikaluose.

Dr. Johnsonas ne nuo šiandien populiarus. Sykį jis pareiškė, kad jis neturįs nieko prieš, jei kas nors i maldyklą ateitų su pizima. Kitą kartą jis siūlė Japonijai atiduoti didesnę dalį Australijos. 1938 m. jis vadovavo Londono demonstracijoms prieš Austrijos prijungimą prie Vokietijos.

Tekajevs apie MVD metodus

Britų žem. rūmų atstovas Zilias Kravčenkos byloje pareiškė, kad ne sovietų vyriausybė išrado terora, bet juo buvo naudojamas net prancūzų revoliucijos laikais. Tokajevs abejoja, ar p Ziliasus pažįsta sovietų tikrove. Sovietų Sąjungos teroras visoje žmonių istorijoje neturi sau lygaus. Svarbiausi teroro organai yra šie: MVD (vidaus reikalų ministerija), MGB (saugumo ministerija) SMERSH (kontravalyba), kariniai politiniai organai, prokuratūros ir teismai, valstybės kontrolės ministerija, politinės partijos organizacijos.

Jų vyriausias be abejo yra MVD. Toji ministerija gali sumti kiekvieną asmenį, nepaisant jo užimamo posto. Savo veiksmuose ji vadovaujasi labai paprastu įstatymu:

Tik viena partija turi teisę egzistuoti Sovietų Sąjungoje. Tai komunistų partija. Politbiuras negali niekad klysti ir visados atstovauja visų gyventojų interesams. Visame pasaulyje tėra tik vienas genijus — Stalinas. Kiekvienas žmogus, kuris kitaip galvoja, yra automatiškai „liaudies priešas“ arba užsienio „šnipas“.

1935—1938 m. MVD, kuri tada dar vadinosi NKVD, suėmė, ištremė, sausūdė eilę politbiuro ir visosąjunginio CK narių. Be to, eilę liaudies komisarų, kariuomenės vadų, aukštų partijos pareigūnų iki paprasčiausio darbininko. Ir tik už tai, kad jie kada nors savo gyvenime pareiškė simpatijų Trocktiui, Bucharinui ar Zinovjevui. Daug žmonių buvo sumti už tai, kad jie tuos buvusius vadus nepakankamai griežtai pasmerkė.

Suėmimai paprastai įvykdomi naktį. Auka lėvžama be jokio paaiškinimo, ir nuo tos akimirkos jau pavojinga garšiai minėti aukos vardą. Dėl to, kad sumintasis automatiškai laikomas „liaudies priešu“. O kiekvienas, kuris turi ryši su „liaudies priešu“, yra jau įtartinas.

MVD — „socializmo“ valkas

Nuo 1917 m. MVD jau kels kartus pakitė savo vardus. Ceka, GPU, OGPU, NKVD. Jos viršininkai turėjo ne daug laimės: pirmasis, Serebriakovas, buvo nušautas. Jo įpėdinis Dzeržinskis greit mirė. Menžinskis buvo nušautas myriop, Jagoda nušautas. Ježovas buvo arba sušaudytas arba dar gyvena kurioje nors koncentracijos stovykloje.

Dabar MVD, MGB ir SMERSH vadovauja politbiuro narys Berija. MVD tiesiogiai vadovauja generolas pulkininkas Kruglovas. MGB — Abakumovas. SMERSH viršininko vardas viešai neminimas.

MGB yra Sovietų Sąjungoje praktikuojamo „socializmo“ valkas. Ta ministerija sudaryti nurodymus davė pats Stalinas 1939 m., aiškindamas, kad „Sovietų Sąjungoje socializmas yra nuolat praktikuojamas“. Nė vienas žmogus nežino, kur prasideda ir kur baigiasi MVD ir MGB kompetencijos. Iš principo MGB rūpinasi žvalgyba ir slaplų tarnyba už Sovietų Sąjungos sienų. Jos

darbas buvo neseniai suėktas špionažo tinklas Kanadoje. O kardinolo Mindzenčio byla yra tipiškas SMERSH veiklos pavyzdys.

Tokajevs tikrai žinąs, kad MGB turi savo agentus kiekviename pasaulio krašte. O kiekvienas ambasadorius ar koks kitas užsienio diplomatas „Sovietų Sąjungoje yra „draugiskai“ apstatytas SMERSH agentais. Kartu ta institucija prižiūri visus tuos sovietų piliečius, kurie turi vienoki ar kitoki ryšį su užsieniais.

Visi sovietų diplomatiniai kurjeriai yra MGB agentai. Tokajevs savo teigimus patilustruoja sekančiu pavyzdžiu:

„Aš kalbėjau su MVD-MGB įgaliotiniu Brandenburgo krašto administracijai pulk. Klykovo apie vokiečių lėktuvų konstruktorių prof. Tanką ir paminėjau, kad Tankas norėjo išvažiuoti i Angliją. Klykovas sakė: „Aš ji galiu atgabenti ir i Anglijos“. Atsakiau, kad tai gali būti sunkoka. Klykovas paaiškino: „Mes sustarsime su draugu Zaurbinu (ambasadoriumi Londone), kad jis jį įsodintų i lėktuvą ir pasiųstų i Maskvą“. Man paabejojus, ar ambasadorius norėtų terštis tokomis operacijomis, Klykovas nusijuokė ir mane pavadino „naiviu žmogumi“.

Kiekvienas komunistas yra išdavikas...

Frankfurtas (Dena). D. Britanijos komunistų partijos gen. sekretorius Pollitas, pasak amerikiečių radiją, pareiškė, kad kilus tarp D. Britanijos ir Sovietų S-gos karui britų komunistai stotų Sovietų S-gos pusėje.

Tuo būdu Pollitas savo pareiškimu prisidėjo prie Prancūzijos ir Italijos komunistų vadų, kurie neseniai padarė panašius pareiškimus.

„New York Herald Tribune“ rašo, kad Thorez pareiškimas sudarė progą pasisakyti tuo klausimu įvairiems Italijos komunistams ir ypač jų vadui Togliatui.

Priešingai prancūzų vyriausybei, kuri dėl Thorez pareiškimo nutarė imtis priemonių, Italijoje Togliato pareiškimas buvo priimtas dėmesingai gana ramiai.

Tie pareiškimai mažiau yra reikšmingi dėl savo išdavimo karo metu, bet daug reikšmingesni savo išdavimu Vakarų demokratijos tradicijai, politikos ir kultūros. Tačiau tas yra komunistų doktrinoje išreikiata. Abiejų komunistų vadų pareiškimai yra paprasčiausias propagandos trikas, turis tikslą įtikinti pasaulį, kad Sovietų S-ga yra taikinga ir kad karo pavojus kyla tik iš „kapitalistinių karo kurstytojų“.

Tie pareiškimai rodo, kiek pavojinga yra dogma, kuri įgalina padaryti tokias išlaidas. Komunistai bando ne tik joga pakeisti įsigyvenusią visuomenės struktūrą, bet slekia permainuoti pagrindinę normą, kuriomlia remiamasi Vakarų demokratiniame bendruomenė. Jie norėtų jos vietoje sukurti siste-

Jo naivus sovietų garbinimas karo metu atitiko anglų tautos nuotajkas. Besidžiaugdami dėl sovietų karinių laimėjimų, anglai viską kitą užmiršo. Jo knyga apie Sovietų Sąjungą: „Socialistinis pasaulio šeštadalis“ yra sovietų rūpestiui išversta i 26 kalbas.

Jis yra komunistų dienraščio „Daily Worker“ tarybos narys ir laikraščiu persikėlus i naują spaustuve, jam teko garbė mygtuko paspaudimu paleisti i darbą naują rotacinę mašiną.

Dr. Johnsonas turi nemažų retorinių gabumų. Tuo įsitikino ir jam atvykus i Ameriką jį pasitikę amerikiečių reporteriai. Jo liežuvis smailas ir aštrus. Tačiau viso to nepaisant jo pokštai darosi nuobodūs. BBC jam neleidžia kalbėti per mikrofoną. Girdi, dėl to, kad jo balsas netinka transliacijai, nors tas balsas ir yra gražiausias Anglijoje.

„Spiegeli“ Londono korespondentas rašo: „Dr. Johnsonas leidžiasi fotografuojamas su maudymosi kelnaitėmis. Daug žmonių stotai klausima, ar tai tinka dekanui, o taip pat ar jam tinka giedoti himnus komunistui. Ir jie sako, kad pirmasis klausimas yra skonio dalykas, o antrasis yra proto ir jėgumo dalykas.“

„Anglikonų eklezijos konferencija neseniai i tuos klausimus davė griežtą atsakymą — „Ne“. Ir tam atsakymui pritaria didžiulė anglų tautos dalis, tiek tikintieji, tiek ir netikintieji.“

Mindszenčio ir Bulgarijos evangelikų dvasininkų byla davė gerą atsakymą i Johnsono teigimus. Gal ir gerai, kad toks originalas egzistuoja. Jis tik priverčia pagalvoti apie komunistų ir tuos, kurie jį žiūrėjo abejingai. Jau yra pakankamai medžiagos, kad sykį pradėjus apie jį galvoti, priėjus prie teisingų išvadų. Tačiau tie, kurie komunistų praktiką geriau pažįsta negu „Raudonasis dekanas“ turi pasinaudoti jo sudarytomis progomis ir papasakoti savo patyrimus. (m).

Teroras visiemis gresia

SMERSH nesireklamuoja ir Sovietų Sąjungoje mažai kas žino apie jos veiklą. Šios organizacijos metodai yra daug tobulėsi už MVD. Anoniminius SMERSH agentus gali sutikti visuose Sovietų Sąjungos kampuose. Traukiniuose, susirinkimuose, kariuomenėje, laivyne, aviacijoje. Jie dirba pagal principą, kad su areštais nereikia skubintis. Jie nesileidžia i smulkmenas.

Aplamai teigiama, kad Sovietų Sąjungoje kiekvienas žmogus yra šnipinėjamas. Tai perdidė, tačiau galima tvirtinti, kad nė vienas žmogus negali būti tikras, kad jis nešnipinėjamas. Todėl kiekvienas sovietų pilietis serga nuolatine pavojaingos nežinios baimė.

Tokajevs nupiešia, kaip lengvai galima tapti sovietų teroro auka. Koks nors aukštesnis pareigūnas, vedęs, gyvena Maskvoje viename bute su kitomis šeimomis. Visi gyventojai naudojasi viena virtuve ir išviete. Savaimė aišku, kad tokomis aplinkybėmis labai lengva vienas kitam įkyrėti ir tokiu būdu galima visai neįėjusiomis įgyti mirtiną prieša, o tada sunku įsivengti kokio nors kvailio ir nepagrįsto įskundimo. (Bus pab.)

Kravčenkos teismui

Iteikė rankraštį

Paryžius (Dena/Reuteris). V. Kravčenkai teismui pareiškė, kad savo metu, kada jis rašė savo knygą „Aš pasirinkau laisvą“ jis turėjo iš Detroito pradingti, kadangi ji sekė sovietų agentai.

Podėdžio metu Kravčenką pateikė teismui savo knygos originalinį rankraštį ir pareiškė, kad jis nėra visai pilnas, kadangi jam neįmanoma buvo viešai tekstą atgabenti. Dalis originalinio rankraščio panašų ta ne jo knygai, bet straipsnių formoje pasirodė spaudoje, kita dalis rankraščio yra numatyta antrai jo knygai.

Kravčenkos gynėjas la proga, kad tas padarymas būtų susiprįstas, paprasė prisikinti amerikiečių liudininkus. Gl „Les Lettres Françaises“ atstovas pranešė, kad jis pateiks liudininkus, kurie galės įrodyti, jog pateiktas rankraštis nesutinka su knygos tekstu.

TRUMPOS ŽINIOS

AUSTRIJA

* Iš amerikiečių zonos Austrijoje vasario mėn. i Sovietų S-gą norėjo grįžti tik 3 asmenys, o per paskutinius 12 mėnesių iš viso 59 asmenys. Nepaisant šio mažo reparitantių skaičiaus, amerikiečių įstaigos sovietų repatriacinė komisijai leido veikti iki 1949 m. balandžio 11. d. (D).

* Austrijos žinių agentūra praneša, kad netoli Linzo rastas nužudytas sovietų karininkas. (D/Aip).

CEKOSLOVAKIJA

* Čekoslovakijos laisvės kovotojų sąjunga nutarė i narius priimti ir vokiečius, kurie iki šiol nebuvo priimami. Ta pat nutarė Lenkijos ir Vengrijos laisvės kovotojų sąjūdziai. (D).

D. BRITANIJA

* Britų atomo tyrimo įstaigos didžioji atomo baterija tarnausianti izotopo gamybai, kuris pramonėje ir medicinoje gali pakeisti brangųjį radiumą. D. Britanija gaminsianti izotopą ne tik imperijos aprūpinimui, bet ir eksportui. (D).

* D. Britanija ateityje nebenaudosianti „Tudor“ tipo lėktuvų keleivių gabenimui. Šis sprendimas padarytas ryšium su „Tudor“ lėktuvo nukritimu, kuriame žuvo 22 asmenys. (D/R).

EGIPTAS

* Egipto informacijos ministeris mintarturi pirmininkui itelkė atsistatydinimo pareiskimą. Jo 19 m. brolis sumiis dėl komunistinės veiklos. (D/R).

INDIJA

* Indijos užsienio reikalų ministerija pranešė, kad Indijos ir Čilės vyriausybės nutarusios užmegsti diplomatinius santykius. (D/R).

IRANAS

* Ryšium su pasikėsinimu prieš Persijos šachą vasario 5. d. Kurdistanе sumiia 10 asmenų. (D/Aip).

IS VISUR

* Pasaulio sveikatos organizacijos 18 tautų komisija priėmė 300.000 svarų sterlingų projektą, kuriuo norima įvesti modernų medicinos techniką mažai išsivysčiusiose pasaulio kraštuose. (D/R).

* Tarp Libanono ir Ispanijos pasirašytas draugiskumo paktas, kuris daugiausia liečia pasikeitimą kultūrinėmis mašiomis, studentais ir mokytojais. (AP).

ITALIJA

* Ryšium su tariamais planais išsproginti atomus torpedinius laivus, kurie yra skirti arabų kraštams, Savonos policija suėmė 5 žydus, tarp jų vieną moterį. (D/R).

* Italijos kairiojo sparno socialistų vad. Nennis apkaltino de Gasperi vyriausybę, kad ji Italų tautą išduoda kapitalistinėms valstybėms ir kraštą veda i naują karą. (D/Aip).

JAPONIJA

* Japonijos komunistų partijos gener. sekretorius Tokuda pareiškė, kad Japonijos komunistų partija pasipriešintų kiekvienam jų krašto užpuolėjui, o Sovietų S-ga nepulsianti nei Europos nei Azijos, (D/Aip).

J. A. VALSTYBES

* JAV laikraščiu i žurnalų tiražas pasiekė rekordinį skaičių. 1948 m. kasdien išsivedavo 52.097.872 egzempliorių. (D/Aip).

* Dėl didelio sniego iškritimo New York'e St. posėdis buvo atidėtas. New York'o uoste turėjo būti sustabdytas laivų judėjimas. Privaižiavimas prie LaGuardijos aerodromo beveik užpuštas. (D/R).

* JAV gynybos ministeris Forrestalis pareiškė, kad Sv. Lauryno kanalu sujungimas JAV su Kanada abiem kraštams turėtų didelės reikšmės kariniui ir ūkinui atžvilgiu. (D/Aip).

JUGOSLAVIJA

* Belgrado telamas 4 asmenis nutėis mirties bausmė dėl špionažo ir bendradarbiavimo su Vokietijos ir Italijos okupacinėmis kariuomenėmis. Tarp nutėstųjų yra ir 2 slovenų dvasininkai. (D/R).

JUNGT. TAUTOS

* Kubos JT atstovas Dr. Alvarezas iškinų atstovo Dr. Clango perėmė pirmininko pareigas Saugumo Taryboje. (D/Aip).

KINIJA

* Formozos lygybės lyga reikalauja salos nepriklausomybės. Jeigu tautinė kiniečių vyriausybė neautentikanti Formozai nepriklausomybės, lyga šį klausimą pateiksianti balandžio mėn. JT pilnates susirinkimui. (D/Aip).

PRANCUZIJA

* Tarp Prancūzijos ir ERP vadovybės pasirašytas susitarimas dėl 2 ml. dolerių paskolos Prancūzijai. Tuo būdu Prancūzija pirmaisiais ERP pagalbos metais gavo 172 ml. dolerių. (D).

SOVIETŲ S-GA

* Sovietų S-gos konsulatų sekretorius Neapolyje Polecikovas, belapiodamas po kalnus, nukrito ir užsimušė. (D/R).

SVEICARIJA

* I Sveicariją vėl pradėjo plūsti pabėgėliai iš kraštų už „geležinės uždangos“. Todėl įstaigos kina įrengti pagautiama pabėgėliams stovyklas. (D).

VENGRIJA

* V. grijos vyriausybė i užsienį pabėgusiam katalikų demokratų liaudies partijos vadui Barankovičiui atėmė Vengrijos paltetybę ir nusavino jo turtą. (D/Aip).

* 1948 m. iš Vengrijos pabėgęs buv. mairinimo ministeris Dr. J. Errosas pareiškė, kad 15 evangelikų dvasininkų byla Bulgarijoje yra komunistų bandymas sunaikinti Bulgarijoje paskutini pasipriešinimą. Sovietams 1945 m. okupavus Bulgariją, per 3 mėnesius komunistai ir sovietų kariuomenė nugalėbijo daugybę ortodoksų tikintiečių. (D/R).

VOKIETIJA

* Hamburge pradės kalti 66 ml. naujų 5 ir 10 pfenigų monetas. (D).

* Siomis dienomis Vokietijoje alautė didelės audros. Vėjas pasiekė net 120 km/val. Miestuose griūvant griuvėjams 51 asmuo užmuštas ir 150. sužeista. Padaryta žymių nuostolių. (D).

Cukrinių svendrių pragare

Mūsų septynių vyrų cukrinių svendrių kirtėjų grupės, arba, kaip čia sakoma „gen-gos“, veikla prasidėjo Bonagilijoje, 1948 m. liepą pabaigoje. Mes buvome žmonės iš įvairių sluoksnių, savo metu dirbę įvairius darbus arba nieko nedirbę. Tikroji priežastis, kuri mus vertė savanoriškai pasisūlyti šiam darbui, buvo kiekvieno pasilaptis. Gal būt, tai buvo pinigų gorbūmas arba ilgesys pamatyti tropikus.

Gavę moskity tinklus ir svendrių kirtėjų guminius batus, slapto neramumo pilni, vyko į tolimą kelionę. Po kelių dienų kelionės, vėsy rytą, nes čia tuo metu buvo žiemas vidury, išlipome Queenslando stotyje. Autobusu mus nuvezė į Childerso miestelį, kur pasitiko naujojo darbo darbdavys — fermeris, cukraus fabriko atstovas ir smalsūs gyventojai. Mes išgyvenome pirmą nusteblimą, kada mums liepė palikti visą bagažą bei priežiūros gairėms, kviečiant į hostelių pusryčius. Tik vėliau teko įsitinkinti, kad žmonės čia labai padorūs; išvykdamai iš namų duris palieka neužrakintas, nes nė vienas nevagia. Mums liepė eiti į parduotuves apsipirkti. — Nėra pinigų! — Pinigų nereikia sumokėti, galėsite vėliau. Parduotėjai, neklausdami mūsų pavardžių, bet žinodami, pas kurį fermerį dirbsime, siūlo viską — apavus, rūbus ir brangenybes.

Farmeris su savo mašinomis mus nuvezė į naująją darbovietę ir gyvenamą vietą. Per tą laiką saulė buvo pradėjusi jaučiamai deginti, primindama tropinę sritį. Mašinos stovėjo pūve, prie neapibūdinamos išvaizdos, ant stiebų pastatytos skardinės pasifinės bei langų, be padurių durų ir skylėtomis grindimis. Čia numatyta pastogė keturiems kirtėjams; likusieji trys su šeimininke gyvena kitame pastate, kur yra ir virtuvė ir daugiau primena gyvenamą namą. Kol valėm iš savo buveinės visokį šlamštą, fermeris atvežė mums įvairius daiktus, kurie buvo labai nesvarūs ir suplyję. Kategoriskai atsisakėm ant tokių gulėti. Po kelių valandų iš miestelio atvežė naujus.

Prasidėjo pirma darbo diena. Svendrių kirtimo techniką mums parodė du seni australiečiai kirtėjai. Ju darbo tempas buvo labai apusis, ir po kelių minučių, bandant juos pasekti, buvome apstulę prakaitu. Kertant kyla smėlio ir pelenų dulks, kurios atsitranda nuodeginant svendrių lapus. Visas priėjo prie šlapio kūno, ir netrukus vienas kito nebegalėjome pažinti. Po pusvalandžio krovėm švendres į vagonėlius siųsti į fabriką kur jas sveria.

Vakaro prieblandoje sunkiai vilkome kojas į namus. Rankos buvo pilnos pūslių, pečiai mėlyni, o visas kūnas didelis skausmingas kamuoļys. Pažadėtu čiurkšlį (dušų) vietoje — atvyroje vietoje buvo pakabinatas skylėtas skardos kibiras. Vandens šildėmės senose alyvos bidonuose ant ugnies.

Kita diena skaudėjo rankas, nugarą ir raumenis. Pūsles rankose buvo trūkustos — jas aprišome skudurais. Pirmosios dienos rezultatai — kiekvienas buvome sukūrę maždaug keturias tonas, uždirdami 36 šiltingus. Bet Bonagilijoje mums žadėjo 3—4 svarų uždardį dienoje. Mūsų nuotaka pradėjo smukti.

Monotoniskai keitėsi sunkios darbo die-

nos saulės kaitroje su šaltomis naktimis skardos pasifėse.

Čia buvo du pasauliai: vienoje pusėje puosnūs fermerių gyvenamieji namai su dekoraciniais medžiais ir apkarpytais žu-mynais, elektra, parketo grindimis, elektrinėmis ledų apintomis ir visais kitais pto-gumais. Priešingybė yra cukrinių svendrių kirtėjų buveinės, kur pagal sienas rovoja driežai, dideli geltoni vorai ir naktimis pro stogą dairosi žvaigždės. Ir kirtėjai skirstosi į dvi grupes. Yra tokių, kurių tikslas su-šauptyti kiek galinti daugiau pinigų. Jie at-tyksta čia pradžioje kirtimo sezono, dirba kaip žvėrys ir išvyksta su uždirdais sa-rais. Antrieji nėra mažiau stropūs darbe, bet jie visą uždardį šeštadieniais palieka baruose ir dažnai iš fermerio dar pasiima avanso ateinančių metų atlyginimo sąskai-ton.

Vakarais, prasidedant tamsai, visi debėsu pakraščiai liepsnoja, kaip aguonų raudoni lankai — ten kirtimui skirtoms švendrėms nuodegina sausos lapus. Šiame darbe daly-vauja pats fermeris. Darbininkų svarbiau-sias uždavinys yra saugoti gretimas plant-a-cijas nuo ugnies.

Buvo praėjusi žiema ir prasidėjęs pava-saris, bet mes to nepastebėjome. Nekvepėjo žemė, nebuvo pavasario žiedų, tik karštis darėsi kasdien karštesnis. Darbą pradėda-vome aštuoni ir dirbdavome iki 10 val.; tuomet būdavo pertrauka iki 15 val., po to vėl darbas iki tamsos.

Šeimininkei reikėjo mokėti vieną aštunta-dalį nuo uždardio. Matydami, kad mūsų už-darbiai dar toli nesiekia žadėtojo, nutarėme

šauptyti ir ją atleisdome. Valgius pradėjome tiekti patys, kiekvienas savo dieną. Valgė-me daugiausia kumpį, kiaušinius, obuolių kompota ir gėrėme arbatą — tamsią, kaip kavą. Visus maisto produktus pristatė pre-kybininkai iš miesto.

Šeštadieniais ir sekmadieniais, kai nedirb-davome plantacijose, plovėme cukrinių siru-pų sukepusius rūbus. Vakare fermeris savo limuzine mus vedė į miestelio kiną. Gyve-nimas iki vidurnakčio valandos prabėgo vieninteliu, žėrinčiam apsviesto gatvėje su dvylika barų ir septyniomis kavinėmis. Vi-sur persvarė svendrių kirtėjai; italai, vie-tinai ir pabaltijiečiai. Ir visai prekybininkai žemai lenkiasi kirtėjui arba, tiksliau pasakius, prieš jo svarus.

Jau buvo atėjęs lapkritis. Mūsų darbo sparta buvo pastekusi vidutiniškai 6—7 to-nas kirtėjui per dieną. Kūnas nebeskaudėjo. Rankos buvo suskirdusios ir pašluriosios, ir tokiomis nebebūtų galima glostyti merginos garbanų. Bet kertamasis peilis mūsų ran-kose šoko taip pat mikliai, kaip smuikininkui jo smėlis. Tik karštis kankino kiek-vieną dieną vis daugiau. Vanduo, kurį nes-davomės kartu brezentiniame maiše, būda-vo šiltas ir negaivino. O naktimis karšta. Gulint pasifūrė po moskity tinklu, kūnus degino prakaitas.

Gruodžio pirmoje pusėje kirtimas pasi-baigė. Aplink nebesama švendrės. Ju vie-toje rudą žemę dengia jaunos atvašos. Ir tuomet, stovint stoties perone, spėjant ir buriant, į kurią pusę važiuoti vieninteliis džiaugsmas yra tai, kad šis pragariškasis darbas išlaikytas. (L)

Užmiršti kovotojai / J. Jasinskis

Kai Prancūzijos imperatorius Napoleo-nas I spaudai davė vienos didžiausios pa-saulio galybių titulą, aišku, jis turėjo gal-voje periodinę apaudą. Šios galybės reikš-mė ir vertė šiandien dar daugiau yra padidėjusi, o jos jėgos dar daugiau išaugusios. Juk ir mūsų tremties gyvenime periodinė spauda yra vienintelis ginklas, kuriuo sek-ingai galime kovoti dėl mūsų tautos lais-vės ir skelbti pasauliui mūsų krašto oku-panto biauriuosius darbus. Tai yra ginklas, kurio smūgius skaudžiai jaučia raudonasis barbaras ir pykčio bei neapykantos pagau-tas, per radiją ar kitokiais keliais siunčia tremties periodinei spaudai prakeikimą, šmeižtus, pagiežos ir keršto grasinimus.

Iš kitos pusės, periodinė spauda yra tas veidrodinis, kuriame atspindi visas mūsų kultūrinis, visuomeninis, kasdieninis gyve-nimas ir darbai. Tai nevertinama galybė, nepakeičiama brangenybė.

Kasdien mes ją naudojames ir mintame. Mes imame ją į rankas, kaip savaime būti-ną dalyką, kaip kasdieninį maištą ar apsi-rengimą. Tai yra neatskiriama mūsų gyve-nimo ir gyvybės dalis. Tačiau retai, labai retai atsimename tuos nenulistamus, tauriu-sius ir pasiaukojusius spaudos darbininkus, kurių dėka ta neatskiriama mūsų gyvenimo būtinybė gauname ir galime ją naudotis.

Tiesa, poetai ir rašytojai, tie mūsų kul-tūrinio vertybių kūrėjai, kasmet yra pager-

bijami ir atitinkamai apvainikuojami. Tai gražu ir būtina. Šios kilnios, iš laisvos tė-vynės kilusios tradicijos, tikėjimo, neatsisa-kysime niekada. Tačiau ar šiame reikale nesame pasidarę šiek tiek vienpusiški, ar nesame nukrypę savo žvilgsnį tik į vieną mūsų kultūrinio gyvenimo kovotojų ir kū-rėjų dalį? Grįžtelėjusiam atmesdami bet ko-kius pavydo jausmus, pakalbėkime atvirai.

Rašytojai ir poetai puoselėjami; keliamas balsas atitinkamai įvertinti ir pagerbti dai-rininkus, o tie, kurių dėka, dažniausiai, an-kūrybinės vertybės išnešamos į plačiųjų skaitytojų eiles, būtent žurnalistai, stovi nustumti į šalį. Nemanome, kad jie tik tam dirba, kad būtų vienas ar kitaip pa-garbinami, lygial kaip to nesiekia pirmieji, tačiau priderama pagarbos dalis, niekas neužginės, jiems priklauso. Kaip rašytojai, poetai, dailininkai ir kiti kultūrinio gyveni-mo kūrėjai veikia ir kuria vidinės, įkvėpi-mo jėgos verčiami, panašiai ir talentingieji žurnalistai. Ir jie juk yra kūrėjai; dar dau-giau, jie dažnai esti nepakeičiami kovotojai dėl mūsų visuomeninių, tautinių, dėl mūsų tautos laisvės reikalų. O savo laisvės ko-votojus kiekvieną save vertinantį tauta my-li ir prideramai pagerbia. Pas mus to iki šio laiko nėra buvę. Kas, pvz., yra atkreipęs reikiamą dėmesį į gabų, nenulistamą, ug-ningą iškalbos periodinės spaudos karį J. Cicėną? (Labai atsiprašu ji, tik iš spaudos

„Dainas“ bevertant

M. K. Ciurlionio laiškuose randame tokią nuomonę: „Turime mūsų senas dainas, ir ateis laikas, kuomet mūsų kompozitoriai atidarys tą užburia vėspatiją ir sėdami iš-tų turtų savo įkvėpimą, atras širdyje senas nejudintas stygas ir tuomet visi geriau su-prasime save, nes tai bus tikra lietuvių tau-šos muzika. Ar greitai? Už simto, dviejų, o gal ir trijų šimtų metų, jeigu tikrai nepail-sime ir jeigu pasieks mums sužadinti vi-suomenėje geresnės muzikos troškimą“.

Kompozitoriai kaip kompozitoriai, bet, užsiminus ir įsigilinus į mūsų dailininkų kūrybą, jau šiandien galima pasidžiaugti, kad jie pilnutinai atspėja M. K. Ciurlionio sva-jonę:

„... dainos, tai, tarytum, brangaus mar-muro uolos ir laukia tik genijaus, kurs mo-kės iš jų pasigaminti nemiršančius vei-kalus“.

Grafikas Viktoras Petravičius jau ne nuo vakar yra apitęs menininkui neišsenkamajį įkvėpimo ir motyvų šaltinį — mūsų liaudies kūrybą, ir ne nuo vakar džiaugiamės jo, kaip dailininko, savitu liaudies kūrybos in-terpretavimu, bet iliustracijos Gražinos Kri-vickienės atsimintinoms dainoms viską ankščiau sukurtą prašoka, čia jis, išdidžiai pasi-girkime, sukūrė sedevrus.

Tarp dviejų auklių, kaip sakoma, vaikas be galvos, o prie šios knygos („Dainos“ — „Vieux Chants Lituanien“, Freiburgas) trūks net aštuoniese ir kiekvienas, į visu-mos prasmę įsistebėjęs ir visumos naudai, su savo individualiais sugebėjimais ir meno pasilgimu.

Sit jie iš eilės:

1. Gražina Krivickienė — tautos tradici-jų paveldėtoja ir jų palikuonims tausojimo pavyzdys: iš savo motinos, mokėjusios apie 300 dainų, pati pramoko ir po daugelio metų tremties akanose sugebėjo atrasti at-mintyje, kaip archyve, dar per 200 dainų.

2. Dr. J. Balys — iš tų dainų atrinko šiam apaudiniui trečdalią pačių būdingųjų ir 4 puslapių įvadu apėvelgė mūsų liaudies dainos savybes.

3—4. V. K. Jonynas ir Aleksis Rannitas — techniniai redaktoriai. Ak, jei „Dainas“ pastebėtum knygynose lange, kaip gyvas ma-nytum, kad spaudinys įrašas odon. Spalva parinkta jauki, šilta, kažkas giedra toks kū-rinys imti į rankas. Formatas didelis ir 159 plm. (plius atori viršeliai), bet kaip lengva pavartyti V. K. Jonynas ir A. Rannitas aki-vaizdai išrodo, koks svarbus ir atsakingas yra techninių redaktorių darbas. Tai irgi menas, didelis menas.

Bevertant šį apaudinį, be kita ko, priei-nama nuojauta, kuri, rasit, ir miestelioniška

man tepažįstama tautietį už jo pavardės pa-minėjimą). Ar žinomos mums jo darbo ir kūrybos savybės? Kuo esame jam ir ki-tiems panašiams atsidėkoję, kaip esame juos pagerbę? Šis mūsų neapdairumas turėtų būti atitaisytas, Žurnalistų Sąjunga, pajė-gėse visuomeninės organizacijos ar kul-tūriniai sambūriai, skiriantieji vienokias ar kitokias premijas rašytojams bei kitiems kultūrinės srities veikėjams, turėtų atsiminti ir šiuos nepalistančius periodinės spaudos veikėjus.

skaitytoją privers susimąstyti: V. K. Jony-nas, daugiausia pasižymėjęs kaip idealistinis realistas, yra didis V. Petravičiaus taria-mai primityvios kūrybos šauklys ir globėjas.

Aleksis Rannitas, be techninės taktos, dar išrašė metrikas lietuviškai dainai, Vik-torui Petravičiui ir lietuvių slėlai, A. Ranni-to išsidėmėtos pastabos, jei nebūt ribota vieta, praverstų lūšisom pastraipom padituo-ti. Reikia manyti, tai padarys kuris nors mūsų kultūros žurnalas. Nepriklausomai Lietuvoje išleistas monografijos, pvz., P. Galaunės redaguotoji M. K. Ciurlionio monografija arba V. Kairiūkščio — Skle-riaus monografija turėjo vieną didelį trūku-mą — tos knygos neturėjo resmėde prancūzų, anglų ar vokiečių kalbomis. Anos knygos kitataučiams be paaiškinimų mažai ką sako. A. Rannito paaiškinamasis žodis atliktas prancūzų kalba (teksta vertė penktasis apaudinio talkininkas — prancūzas prof. dr. A. Speiser — prancūzų literatūros lek-torius Freiburgo universitete). Be to, Vokie-tijos universitetams ir folkloro institutams tas pats tekstas atskiru priedu paduodamas vokiečių kalba. Dabar knyga neabejotam bus prieinama ir susilauks gerų atsiliepimų Prancūzijoje, Italijoje, Šveicarijoje, Belgi-joje ir kt.

Eikime prie 6 talkininko. Vokietis leidėjas Erwinas Burda ėmėsi knygos spaudos, nors su didele rizika neatgauti idėto pinigų (iš-leista 1500 egz. ir 100 numeruotų geresnia-me popierėje).

Ir pagaliau tas septintasis — ir visų svarbiausias! — Viktoras Petravičius. A. Rannitas, nesenai viešėdamas Ryme, V. Pet-ravičiaus darbus parodė garsiam italų kri-tikui ir meno istorikui Lionellui Venturui ir jis Petravičiaus kūryba buvo tiesiog su-žavėtas.

Viktoras Petravičius su savo kūryba žen-gia į pasaulį. Netrukus praeiti metai kiti ir, parafrazuojant vieną turko diplomato pusiau armeniška posakį, Viktoro Petravičiaus pa-vardė kitataučiams menininkams bus po-draug ir jo adresas bei tautybė.

Pernai džiaugėmės V. Petravičiaus ilus-truotomis Fausto Kiršos „Tolumomis“, ši-met — „Dainomis“. Na, be akordo nė re-kordo. Sakytumei, atskaita tėvynei už kiek-vienus tremties prabūtus metus.

Vienas D. Britanijos parlamento atstovas, 1947 m. aplankęs keletą Pabaltijo tremtinių stovyklų, stebėjosi, kad kiauros barakus ir senų kareivinių įvankę ir kamšatyje DP išlaikę dvi nuostabias savybes: grožio pa-mėgimą ir mokslo pasilgimą. Aistovą ypač stebino pas DP užtikamos knygos: „DP turi ryškų veidą, DP nugalėjo pesimizmą“ — kalbėjo anas parlamento atstovas žurna-listams.

Tokius mus žmonės mato, tai tokie ir bū-kime. Medžiaginėmis gėrybėmis mes iš lai-ko ir sąlygų neišsilsime, oi, ne. Anot Dr. V. Kudirkos medžiaginėmis gėrybėmis susirū-pinę galim praeiti be ženklo žmonėmis buvę, Palaiminti, kurie kur nors išskidami ir trem-tinio kuprinę išsiveda visų pirma knygas. Ki-tatautis, išvydęs G. Krivickienės / V. Pet-ravičiaus „Dainas“ ar kitą kuri mūsų prana-šų apaudinį, čia pat paklaus, kas tautybė ir kas reikalingas penktaisiais metais po karo verčia ieškoti azilio teisės? J. Cicėnas

Pulgis Andriusis

Vis dėl efidevito

Feljetonas D. Moli

— O tai jau praneša mano galią stovyk-loje — tarė, skėstelėjęs rankomis, vedėjas. — Nieko nepadarysi, teks tamstai laikinai i-rūsti, prie sandėlio...

Ir taip pirmą kartą po išvadavimo Rukšė-nai miegojo cementiniame požemyje, susi-statę baltines dėses, ant krūtininių pacukams šokant tautinius šokius, vorams kryžiuo-čiams linksmai vaikštinėjant po savo tinklų eiguvus, skleidžiantis po šmervės grybelio, naftalino ir penicilino kvapams. Anapus api-pipelejusios lentų perivaros kiauros dienas vykdavo skudurų dailės jomarkas:

— Aš dar nieko, ničniekeliažio negavau, kaip Dievą myliu!

— Kai Pukpys tai nešasi ir nešasi pun-dus patamsy, manai, aš nematau, ką?

— Duodi tai duodi suplyšusias kėlnes, bet būk geras, neužrašyk mano pavardės, kad gavau.

— Ką, ir Čerškui duodat, šitam vaizbū-nui, na, tai jau, žinote, svieto pabaiga...

— Na, o gerbiamašis dėl ko ano pundo neatrįsi vis trauki iš atmatų krūvos, kur jau komitetininkės nenori ir kojom paspiirti.

— Štai Trumano liemenė, graži, languota, kas nori? — linkamas vedėjas, nekveipda-mas dėmesio ir piktiurnas, šūkaliuo lyg Kauno senamiesčio skudurininkas. — Ir, svarbiausia, nieko nekaštuojai!

Rukšėnas, nugulėjęs šonus, kriunėdamas višomis plaučių bronchomis, varėte komite-to duris, prašydamas, plūsdamas, tepdamas.

— Mes visi pradžioje gulėjome ant ce-mento, prie išdaužytų langų, o tu nori tik

ka atvažiuas viską turėti gatava? — tren-kė su kumščiu kartą komitetininkas. — Ir dar, rodos, ar tik nebūsi, sveikas, iš prancūzų zonos... — kikenė per petį ties krosnele susirietęs kartotekos raštininkas.

— O jei ir būčiau, tai ką, ar aš blogės-nis lietuvis už tamstą? — pasislausė Rukšėnas.

— Tautiečiai, aš patariu nežaisti su ug-nimi, — reikiamai pastebėjo komitetininkas.

Vis neduodamas atvėsti buto reikalui, Rukšėnas jau ant rytojaus išvažiavo tram-vajum įskoti Amerikos konsulato, išardęs penketą policininkų, jis, pagaliau susirado sveiką namą tarp griuvėsių. Iš paradinės pusės knibžėjo su šalmu karinė policija, kramtydama gumą, pasikabinusi pašonėje kaip rezgines puštaltų kabūrus. Balau bu-vo ne tik eiti prie durų, bet ir pasiklausti, kas, kur, kaip. Rukšėnas atsisilėjo gatvėje prie stulpo nervams nuraminti, užsidėgė ci-garete, rinkdamas akimis, kuris iš MP bus sukalbamesnis. Bet pradėjo patys amerikie-čiai; pajutęs vienas iš sargybinių, kad ir ji pažiūrėjo civilis, šoko nuo laiptų prie Rukšėno ir paleido tokia kakarina, kad jau pa-bėgimu gelbėtis buvo per vėlu. Nors ir mokojo angliškai Rukšėnas, bet tokiam iš-gastyje jo lūpos sukepo ir, tik pastumtas nuo šaligatvio, vos-ne-vos sugebėjo ištarti kon-sulato vardą.

— Over there! — suriko MP pridurda-mas vieną labai stiprų keltamą, kurį Rukšė-nas dar gerai atsiminė iš savo tėvo, seno Mahanarojus angliakasio.

Prie užkalintų kiemo vartų, kur nurodė MP, stovėjo du vokiečių policininkai. Lyg švento Vito šokio krejamas Rukšėnas, pa-matęs vokiečius, nurimo, nes prancūzų zo-noje ant tokių, atsiprašant, pareigūnų trem-tiniai šūnis kardavo.

— Kur? — suriko vokiečiai.

— Tik ne pas jus, nebijokite, pas poną konsulą! — juokavo Rukšėnas atlaidžiai.

— Kokiu reikalu?

— Oho, kas jums darbol

— Prašau pasakyti, kokiu reikalu, supra-tai? — užstojo kelią policininkai, apsigin-klavę tikrais brauningais (jis tik dabar pa-stebėjo).

— Jūsų dokumentai?

Rukšėnas, atlygęs, iš portfelio išskleidė kaip paklodę savo efidevitą. Galvas kraipy-da, dar kartą apžvelgė nuo galvos iki kojų, vokiečiai nenoromis leido Rukšėnui i-eiti į didelę salę, kur išsiriakiusi DP ei-lė stovėjo su dokumentais, visi tylūs, man-dagūs, kai aiškiai buvo girdėti, kaip palu-bėjo voras kirkina musę.

— Kepurę nusiimi! — suriko rikiuotą tvarkę MP Rukšėnui, kurio rankos buvo pilnos dokumentų.

— Greičiau! — sukomandavo.

Rukšėnui iškrito iš rankų, efidevitas, kaž-kas užmynė ji su batu, kol, nusiėmęs skry-belę, vėl pakėlė nuo purvinų grindų.

Išstovėjęs rikiuotėje iki darbo pabaigos, Rukšėnas vakare turėjo grįžti namo su efidevitu, kurį nuvalęs su žomšine škepetu, ne-gyvas krito ant dėžių ir vienu kirtėju iš-miegojo iki sekančio ryto. Trečią dieną pa-vyko efidevitą per trečias rankas įteikti kon-sului. Iš rikiuotėje stovinčių DP sužinojo, kad, eilė atėjus bus raštu pranešta atvykti į konsulatą. Kai tą patį lenkų DP paklausė, kada eilė galėtų jam ateiti, šis budriai at-sakė:

— Pane, do sventego Nigdy!

Tačiau Rukšėnas jautėsi, lyg kas jam iš rankų būtų išpylęs žarijas, kurios visą lai-ką jam svilino delnus, laikant efidevitą, ne-paleistą į apyvartą.

— Ne po dviejų, tai po trijų savalečių gausiu šilkinį kvietimą „To Mr. Rukshenas“ — spindėjo būsimasis amerikonas geriau-siame Stuttgarto restorane, Karaliaus gai-vėje gerdamas alų.

Stovyklinės valdžios kambaryje tuo tarpu įvyko tam tikros permatnos Rukšėno nau-dai. Šį vėjo krypties pasikeitimą galima bu-vo aiškinti dvejopai. Rukšėnas kaip žmogus jau užmerkęs konsulatą efidevita, sakytum, linų pėda markon, buvo vertas pagarbos ir nusipelnęs išsiskraustyti iš rūsių į geresnį kambarį, nors ir ji reikėjo dalytis dar su dviem šeimomis. Be to, sklido baugios žinios iš kitų amerikiečių zonos stovyklų apie pra-dėtus vykdyti skryningus; girdi, kai kur 30 % išmetė iš DP statuso ir drauge su jau-čiais įkinkė į švabų ūkį. Taigi, tirtėjo prasti tautiečiai ir tie, kur sėdėjo atsakingose tar-nybose. Šis visuotinis triėjimas kiekvienam su-cementavo tautinę bendruomenę ir todėl patys komitetininkai maloniai šnekojo su Rukšėnu, dūsausdami ir užlūzdami nebaigę žodžio.

— Žinoma, ponas Rukšėnai, jūs prisiken-tėjot rūsyje, bet supraskite ir mus... — mykdavo raštininkai prie kartotekų.

Vieną kaitrią vasaros dieną, vaikams kapstantis stovyklos kiemo amelyje, trenkė audra. Atvažiuo skryningo komisija.

Komitetas, norėdamas sumažinti audros slautulį, bandė įrengti žaibolaidžius, valšin-damas komisijos narius kuo stipriausia deg-tine, kuo garsiausiaisiais valgiais; ansambliai, išlėkę lietuvišius, šoko kiauros naktis Mikyta, kol negyvi išlėisdavo scenoje, dainavo

trūkšmingas liaudies dainas ir „Yankee doodle-do“.

Bet ant rytojaus vėl susirinkęs skryningas vis tiek kirsdavo aštriau už britų stovyklos gyventojus, nelenkdamas nė pačią an-samblio dalyvių ir anglų kalbos vertėjų.

Rukšėną pradžioje anglų kalba, kurią ne-blogai mokėdamas, įsiai per daug prisneke-jo, kai buvo paklaustas, kur gyvenęs ame-rikiečių kariuomenės įžgyviavus Vokietijon. O kaip vėliau paaiškėjo, ta skryningo ko-misija turėjo silpnębę braukti lauk visus plepius. Po Rukšėno jau tautiečiai šią pa-silaptį žinojo ir todėl labai mažas nuosimnis nukentėjo.

Po trijų dienų Rukšėnas buvo poltijos išskraustytas iš stovyklos ir atiduotas vokie-čių pabėgėlių komisaro žiniai. Kol dar tu-rėjo aukštinukų, komisaras buvo jam paian-kas, leido apsigyventi priemiestyje, partipi-no nesunkų darbą mielių fabrike, ir taip su-nelį Algį vis dar galėjo leisti į lietuvišką stovyklos gimnaziją. Kartais patėdamas fabriko direktoriui, Rukšėnas ir pats dieną kitą nenueldavo dirbti, o vėliau suskars taip, kad jis visai tenai nedirbė, tiklį gaus dirbančiojo pažymėjimą parodyti virstafts-amtui maisto kortelės išduodant. Juk ne už kalnų ir konsulo šilkinis kvietimas.

Tas kvietimas atėjo po pusės metų kaip gegužio lietus, Rukšėnui jau baigiant iš-i-dvesti, betepant komisarą ir kitus vokiečių galūnių valdžioje.

Konsulate vėl rikluotėje prastovėjęs dvi dienas, trečiosios pavakariais buvo istum-tas ir rašinė ir tenai ant stalo ėmė krauti pundeliais auristas fotografijas, po keturias bet kokio menkiausio popieriuo nuotrau-kas, metrikas, vedybinius listrus, notarų antspaudomis ir pirštų pavyzdžiais.

(Nekelta į 4 pol.)

Kelionėje per stovyklas

Oldenburge gyvas kultūrinis veikimas

Tegul ir kaip būtumėte įsipykę, gyvenamieji atsistovėję tik spintų ar anklodžių užtvaramis, vis tiek turime pripažinti, kad reikalingas stovykloje gali būti tokioje vadovaujamoje vietoje kaip stovyklos komendantas. Juokaudami pasakytume, kad tokie yra arba geri žmonės arba turi kreatoriumą, kuriame degindami visus nepatinkančius asmenis, naikina opoziciją. Geriau pirmąjį atsitikimą imčiau dėmesin, charakterizuodama Oldenburgo „Unterm Berg“ lietuvių stovyklos komendantą, nes kreatoriumo dūmtraukio niekur nematoma, o kelis kartus matiau jį susirūpinusį ir išėjusį beieškantį, kai iš globybės atėdavo įsakymas sumažinti dirbančiųjų etatus. Tai retas komendantas, kuris rūpinasi ir kitų materialinė padėtimi, nesidžiaugdamas, kad tik jis turis tarnybą. Jis kaip įmanymas stengiasi esančias pozicijas apginti.

Neseniai įvykusiuose komendanto rinkimuose jis jau penktą kartą perrenkamas toms pačioms pareigoms. Kad stovykloje vyktų sklandus darbas, o ypač kultūrinis, reikia mokėti, stovyklos vadovybėje būnant jei ne tą veikimą organizuoti, tai nors jį remti ir sudaryti sąlygas jam klesti.

Prie Detmoldo esanti nedidelė lietuvių stovykla tikriausiai nemokejo savo kultūrininkų mylėti, jei jie vieną dieną ją paliko, pakeldami būres kitos pastogės ieškotis. Nepaėjo nė pusmetis, kai jie čia grįžo ir savo darbu gražiai prisidėdami prie esančių vietos kultūros darbininkų, gausina Oldenburgo lietuvių kultūrininkų laimėjimų lobyną. Čia turi galvoje nemažą menininkų — dainininkų būrį.

Operos solistas Aleksandras Kutkus šiuo metu čia beveik nepakeičiamas visose srityse: jis mokoja gimnazijoje, vertėjauja (anglų kalbą pats tremtyje išmoko), rezisuoja su gimnazijos moksleiviais „Sekminių vakarą“ ir pamoko dainuoti tuos, kurie panorė pavienui. Operos solistė Jadvyga Vencovaitė-Kutkienė visuomeniniam darbui mažiau turti laiku, nes užsiėmusi pratybomis, virtuvės ir kt. rūpestiais. Kai vienas šeimoje užsiėmęs visais darbais, tai jau kitam tenka rūpintis kasdieniniais reikalais. Abudu ilgą laiką nesireiškia kaip dainininkai nuo to, kai užsidarė lietuviškoji opera, paruošusi G. Rossinio „Sevilijos kirpėją“ ir pastatiusi keliolika spektaklių. Tegu dainininkai dabar ir nesireiškia, bet jų kukliame kambarelyje stovi pianinas, kurį dažnai pajudina vienas ir antras. Ne taip lengvai gali pamiršti savo pamėgtąjį darbą, kad ir kavin kaip kasdienybės reikalo būtumui užimtas. Taip pat juos visuomet maitina, kai stovykla rengia dainininkų pasirodymus. Jie visa širdim džiaugiasi savųjų sekme ir kaip prityrę savo srities žinovai dainininkai nesigaili draugiško patarimo.

Operos solistė Juzė Augaitytė pati niekur visuomeninio darbo nedirba, bet ji labiau atsidavusi savo tiesioginiam profesijos darbui, ir niekur neatsisako dalyvauti, kur ją dainuoti kviečia stovykla ar kaimyninės stovyklos. Persirgusi visas, laimė, lengvo poūdzio ligas dėl persišalymo, ji susikaupė didesniai darbui. Parengė programą savo vienos koncertų, kurį stovykla surengė vasario mėn. 3 d. „Grüner Hof“ salėje. Dainininkės programoje yra lietuvių lietuviškos dainos, mūsų muzikų harmonizuotos, mūsų muzikų originalios lietuviškos dainos ir lietuvių operų arijos. Tos pačios programos koncertą dainininkė surengė ir antroji Oldenburgo lietuvių stovykla Wehne. Individualiniai koncertai mūsų publikai tiek Lietuvoje, tiek čia nėra labai įprasti. Juzė Augaitytė viena pati prieš publiką Lietuvoje buvo atsistojusi su savo koncertu tik vieną sykį — tai buvo 1943 m. Vilniuje, kai, pagerbdama savo mirusį mokytoją komp. St. Simkų, dainavo vien tik jo dainas. Dabartiniai J. A. koncer-

taf rodo, kad dainininkė dirba, nežiūrėdama tremties sąlygų. Gausios gėlės ir dovanos atpildo rūpestį ir darbo valandas. Karštas publikos priitarimas uždega naujam darbui.

Dainuodama viena ir dalyvaudama koncertuose kartu su I. Nauragiu ir kitais liet. ar svetimaučiais dainininkais, J. Augaitytė išvarė tremtyje didelį dainos barą. Pirmą nepastebimai praslinko 15-os metų operos darbo sukaktis.

Operos solistas Ipoftas Nauragis, šiuo metu viešis pas D. Britanijos lietuvių, šioje stovykloje taip pat geriau jaučiasi, tiek gyvenimo, tiek darbo sąlygų atžvilgiu. Peritųjų metų pabaigoje kartu su J. Augaityte dainuotame koncerte, kurį surengė jiems vokiečių dirigentas, prisistatė ir svetimaučiams. Abu dainininkai būtų galėję istoti į vokiečių operas dainuoti, tačiau trukdė tos nepastovios tremties sąlygos. Dabar, kai visi stovime prieš emigracijos vartus, ne dainininkai nemato reikalų skverbtis į vok. operas ir jose dirbti.

Operos solistas Vladas Baltrušaitis, iš principo nemėgstantis dainuoti koncertuose (jis man dar Vilniuje tai sakė), tremtyje gavo gerokai padirbtį prie lietuviškosios operos Detmoldo steigimo ir joje dainavo savo neužmirštamai puikiai sukurta rolę. Vėliau atidėjęs savo dainavimą, jis savo laiką, atliekantį nuo rūpestių šeimos reikalais (atsieit, kaip šeimos galva), skiria stovyklai,

vesdamas mišrų chorą. Apie Vėtykas norima surengti didelį koncertą.

Dainininkų šeimon įeina dar viena menininkė, bet nebe dainininkė, tai baletų artistė Olga Nauragienė. Siemet sausio mėnesį pradėjo veikti jos vadovaujama baletų studija, kurioje mokosi apie 40 įvairaus amžiaus mokinių. Dirbama pagal amžių suskirstytose trijose grupėse. Jei Olga Nauragienė būtų dainininkė, tai šiandien tikrai negalėtų pasirodyti scenoje: ji yra labai užkimusi. Kai klausiu priežasties, ji aiškina, kad, kol dirbama be pianisto, jos pačios turi pasidaryti akompaniamentą dainuojanti reikalingą ritmą. Po poros mėnesių darbo bus surengtas pasirodymas, bet per užgavėnes kai kurios mergaitės jau dalyvaus programoj.

Jis ne menininko profesijos, bet ji būtinai reikėtų skirti prie menininkų šeimos, nes jis jai ir stovyklos vadovybei visuomet talkininkauja kultūrinių ir meninių parengimų organizavime. Tai medžio meno dirbtuvės vedėjas Vyt. Gavėnas. Iš jo dirbtuvės išėjo meniškai medžio dirbiniai toli užsieniuose atstovauja lietuviškam medžio menui, dovanos ar kitokių būdų pasiekę užjūrus.

Visos stovyklos meninę veiklą vairuoja kun. Bacevičius, žmogus, kuris puikiai skiria ir atitinkamai atiduoda tai, kas „Dievo — Dieviui, kas Ciesoriaus — Ciesoriui“. Stovyklose tokia teisinga meninio vadovo ranka gali tik skatinti ir plėsti kultūrinę veiklą. S. Narkėliūnaitė

„O, nein, nein! ...“

Kartas nuo karto užtikiname vokiečių laikraščiuose apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje ir lietuvių. Tos žinios imtos iš grįžusių belaisvių ar kokių nors būdų iš už geležinės uždaros istoriškų Rytprūsijų gyventojų. Tuose pasisakymuose visur užtikiname vieną, nuo seno lietuviams būdingą bruožą: kuo galima padėti ir nelaimę ir vargą patekusiam savo artimui, nors kadaise jis ir tavo priešas būtų buvęs. Si atestacija vokiečių laikraščiuose, matyt, bus spėjusi kristi į akį net tolimiausių užkampų bavarams.

Kartą į lietuvių tremtinių stovyklą Piet. Bavarijoje, nakties metu užėmė sulyšę, prastokai apsirėngę, bet, palyginti, jaunas vyras. Jis gryno kraujo vokiečių. Neseniai grįžęs iš nelaisvės, šiek tiek sušėlęs labdarinių organizacijų, dabar važiuoją pas savo seserį. Bet jį ištikio vienas nemalonus: iki ryt ryto daugiau traukinių jam reikalinga kryptimi nebėna, o iš stoties jis buvęs išprašytas: nuo 10 val. nakties laukiamoji salė užrakinama, o keletui turį pasiteikti nakvynės kitur. Užtat jis ir atėjęs į DP stovyklą. Jam nieko nereikia, tik pastogės prasidėjusi iki rytinio taikinio. Tačiau, tur būt, ir vokiečiams žinoma, kad DP stovyklose pašaliečiai negali lankytis, juo labiau čia nakvoti. Šiuo nuostatu vadovaudamasi stovyklos policija į bėdą pakliuvusiam karo belaisviui ryžosi padėti:

„Eime, sako mes jums pagelbėsime susirasti nakvynę“. Ir prasidėjo naktinė odiseja po apskritys miestą. Netoli stovyklos gyvena pirties savininkas. Pas jį pasibaldojama ir jam paaiškinama, kad vokiečiai buvęs karo belaisvis, privalo nakvynės; ne, jam tik reikia šiosios tokios pastogės, nes lauke šalta ir sniga.

„Was? Obernachten? O, netu, nein! ...“ ir užtrenkia duris. Apeinami visi viešbučiai, bet jie aklinai užsitrakinę ir į juos įeiti jokiu būdu neįmanoma. Kas daryti? — Yra juk klebonija! Na, gerai, — pabandykime ten. Veltui! Vėl tas pats „O, nein, nein! Unmöglich ...“ Buvęs belaisvis menkai apsirėngęs, nuo šalčio dreba, o ir jo kojos silpnos — jis raista. Pusiaunaktis. Žmogus

tokiu laiku negali juk gatvėje nakvoti. Taip, paskutinė ir patikimiausia vieta, kur galima gauti globą ar bent reikalingą patarimą: vokiečių policija. Budis policininkas apžiūri atvykėlius, išklauso visą istoriją, ir: „O, nein, nein! ...“ Mes jau sakėme, kad policija nieko negali padėti. Vargšas vokiečiui visai beviltiškai nusiteikęs: „Aš jau iš anksto žinojau, kad taip bus. Net ir policija mums niekuo nepagelbsti.“

„Gerai, bet kodėl jūs kreipėtės į tremtinių stovyklą, kodėl anksčiau, kai nebuvo dar taip vėlu, nebendėt pas saviškius gauti prieglaudą?“. „Nebuvo tikslo, nes aš pirmiausia užėjau į vokiečių policijos būstinę, o ji, geriausiai pažindama vietines aplinkybes, patarė man kreiptis į DP stovyklą ...“ Po tokio paaiškinimo nebebuvo prasmės toliau bevargti, nakvynės ieškant po apskritys miestą. Buvęs belaisvis grįžo į tremtinių pastogę ir čia gavo menkėtą prieglaudą. Tai buvo šių metų vasario mėnesio pradžioje viename Pietinės Bavarijos mieste.

Dar ir šiandien ši nuotykių išgyvenusiems tremtiniams aysse skamba karo baisenybių nematytųjų žmonių kietas „O, nein, nein!“ ir dar graudesnis buvusio karo belaisvio skundas: „O, nein, nein, — saviškiai mūsų nenori suprasti ir padėti ...“

Mes dažnai stebimės vokiečių ir jų spaudos neobjektyviais tremtinių užspūdinėjimais, nebūtinai dalykų prikašiojimais ir nepagrįstais kaltinimais, girdi, mes esą dykduoniai ir jų geros širdies išnaudotojai. Nesigraudinkime per daug dėl to ir nekerštauime jiems: jie neturėjo progos pažinti karo baisenybę, vargo, ir jiems nepažįstamas nuosavos pastogės netekimo jausmas. „O, nein, nein! ...“ J. J.

„Tėvynės“ Sargo“ teigimų patikslinimas

„Tėvynės Sargo“ 4 Nr. V. Vaitiekūnas straipsnyje apie a. a. prof. A. Tumėną „Valios ir principų žmogus“ 293 p. rašo: „Po 1941 m. birželio sukilimo laikinosios vyriausybės velionis vėl buvo į universitetą grąžintas. Teisa, ir dabar velioniui buvo įskaudinta širdis, kai prieš jo grįžimą į teisių fakulteto personalą užprotestavo dekanas paskirtas doc. Zakevičius, reikalaujamas vyriausybės velionies paskyrimą atšaukti. Tik vyriausybės neuolaudumo dėka Vilniaus universitetas susilaukė profesoriaus Tumėno ...“

Tas teigiamas neatitinka tiesos, nes aš neprotestavau prieš prof. Tumėno grįžimą į teisių fakulteto personalą nei juo labiau nereikalavau vyriausybės velionies paskyrimą atšaukti, nes tokio reikalavimo vyriausybei ir statyti negalėjau.

Dėl skubių mokslo personalo pertvarkymo, paskyrimų ir perkėlimų iš vieno universiteto į kitą be universiteto žinios ir palieštų profesorių neatsiklausius buvo atsiradę nesklaidumų tarp Vilniaus universiteto ir Svetimo M.-jos, ypač, kad tarpininku organu dar buvo Vilniuje perimta Svetimo Vadyba. Apie daugelį jų tik vėliau patyriau, nes kaip Vilniaus Miesto Komiteto pirmininkas nesiskiausi į Svetimo reikalų tvarkymą Vilniuje atvykus Vilniaus Svetimo viceministeriui J. Reiniui — tariau, kad faktiškai tuo Svetimo Ministerija visas įstaigas ir bys perėmėsi. Be to, universiteto reikalais rūpinosi tiesiogiai santykius su Svetimo ministeriu palaikydamas Vilniaus u-o rektorius ir prorektorius.

AKIMIRKSNIU KRONIKA

Negąsdinkime žmonių

Man šį kartą prisimena vienas labai jauno kunigo pamokslas. Jis skambėjo gražioje aukštutinės Bavarijos bažnyčioje patį pirmąjį sekmadienį po amerikiečių armijos atėjimo. Mūsų visų ano meto nuotaikas galima pavadinti skaisčiais rožinėmis. Mums atrodė tuomet, jog išsiūbavusios Vakarų armijos peržygiuos visą likusią Vokietiją ir nueis į Pabaltijį, o mes tada, neprabėgs ir keli mėnesiai, visu būriu keliausime namo, pabaigę sunkų vargelių nevašingoje žemėje. Tokiomis pačiomis nuotakomis, žinoma, tuomet gyveno ir jaunas pamokslininkas kunigas.

Pamokslas buvo itin gražus — entuziastingas, optimistiškas, nuskaidrintas pačiomis gražiosiomis viltimis. Ir prieš patį pamokslą pabaigą kunigas, pakėlęs balsą, stipriai užakcentuoja, maždaug, šitokius žodžius: „O jūs, nusidėjėliai! Jūs, kurie skendite nuodėmėse — girtuokliai, paleistuviai, susimetėliai, bedieviai! Jūsų mūsų tėvynėje nereikia! Jums bus užkelti vartai namo sugrįžti! Mes jūsų neįsileisime!“

Žinoma, mūsų visų troškimas, kad nusidėjėlių mūsų tėvynėje būtų mažiau. Ir, rodos, nieko pikto kunigas pamokslininkas nepasakė. Tačiau per visą bažnyčią šie jo žodžiai nuskambėjo svetimais, neįtūpo į maldininkų širdis ir pažadino net mūrmės, koks esti, kada tyli minia kalbėtojų nepritaria. Kas čia atsitiko? Kodėl tokie patriotiški žodžiai susilaukė neigiamo atgarsio? Mat, kunigas, kaip sakoma, pertempė.

Tobula būtų visuomenė, jeigu nebūtų nusidėjėlių. Bet ir Kristus yra kartą pasakęs — kas pats neturi nuodėmės, tegu ima akmenį ir sviedžia. Tokio benuodėmio tuomet neatsirado. Ir gražiojoje aukštutinės Bavarijos bažnyčioje kažin ar buvo nenuodėmingas žmogus ... O tokio atveju gražylio kunigo pamokslininko buvo operuota

perdaug šventu ir brangiu dalyku, koks mums visiems yra grįžimas į namus. Pats kunigas, po pamokslų paklaustas, kodėl jis taip pikti išsireiškė, atsakė: „Nežinau, kaip čia išėjo ... Pasikarščiau ir pasakiau. Tuojau pat susigriebiau, kad negerai. Bet jau buvo vėlu, žodis — ne žvirblis ...“ Kunigas turėjo daug savikritikos jausmo ir gero kalbėtojo talentą.

Panašiai, kaip tas jaunas pamokslininkas kunigas, elgiasi ir „Žiburių“ 20 Nr. įdėto straipsnelio „Sąlyga grįžti į laisvą tėvynę“ autorius. Jis, susirūpinęs mums visiems labai svarbiu, gyvybiniu Lietuvos išvadavimo reikalu, ragina kiekvieną lietuvių, kad ir kur jis būtų, prie tos vadavimo kovos prisidėti. Pabrėžęs, kad „išiškiai yra neįmanoma visiems būti vadavimo organizacijų ar įvairių komitetų pirmininkais bei valdybų nariais“, straipsnio autorius sako, „kad ir mažiausias darbelis, kuris jungiasi ar paremia mūsų krašto vadavimo kovą, yra lygiai reikšmingas kaip ir vadavimas kuriam komitetui ar įstaigai.“

Prie tokių straipsnelio autorius sveikų minčių mes galime tik pridėti, kad tas mažas darbelis kartais gali būti net reikšmingesnis krašto vadavimo kovai, negu koks nevykęs vadavimas „kuriam komitetui ar įstaigai“.

Toliau straipsnelio autorius pereina prie konkrečių dalykų ir ragina viso pasaulio lietuvius pinigais paremti Lietuvos vadavimo kovą, aukojant Tautos Fondui, atsiliepiant į Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto šių metų vasario 16 dienos atsisaukime paskelbtą tradicinį Lietuvos vadavimui aukų vakarą.

Šiuo atveju dviejų nuomonių negali būti. Tik komunistas, kuriam nebrangi Lietuvos laisvė, galėtų pasisakyti prieš lėšų telkimą kovai su raudonoju slibinu, nešančiu mūsų valstybei ir tautai mirtį. Vadavimo kova, aišku savaime, reikalinga lėšų. Ir juo tos lėšos bus didesnės, juo efektyvesnis bus vadavimo veiklos rezultatas. Tegu nebus pasaulyje nė vieno lietuvių, kuris pagailėtų skatiko mūsų visų ir savo gyvybės reikalui.

Geros, labai geros kalbamojo straipsnio autorius intencijos, kaip geros jos buvo ir to jaunojo kunigo, sakiusio pamokslą gražioje aukštutinės Bavarijos maldykloje. Bet štai ką mes skaitome minimo straipsnio pabaigoje:

„kas ir šiuo atžvilgiu nenori prisidėti prie išlaisvinimo kovos, tas vargu ar vertas vadintis lietuviu ir reikia abejojti, ar jis turės teisę grįžti į išlaisvintą kraštą. (Pabrūkta paties straipsnelio autorius).“

Ar ne per daug mes esame linkę į prokurorus? Ar ne per daug jau kuris laikas skirstome savo mažutę ir tirpstančią bendruomenę į gerosius ir bloguosius? Lengva, sėdint kokio Schwäbisch-Gmündo, Pfullingeno ar kitokio Dindelfingeno stovykloje, vienu žiotelėjimu, gausi laikraštį vietos, paskelbti — tu grįsi į išvadotą tėvynę, o tu ne. O kas tokiems skelbėjams teisė davė? Kas juos įgaliojo skirstyti? O patys skirstytojai, ar jie jau tokie tikri, kad išvadotąją tėvynę bus sutikę išskęstomis rankomis? Gal tokie skirstytojai, nemokamų vizų į išvadotąją tėvynę davė, anot to feljetonisto, daug daugiau raišys Kybartų skrynne, negu tie, į kuriuos jie šiandien ranka numojo, peržegnojo ir paguldė amžinai supūti Vokietijos žemėje ar kuriame kitame pasaulio pakraštyje?

Grįžimas į tėvynę yra viso mūsų dabartinio gyvenimo prasmė. Mes su ta mintimi gulame, mes su ta mintimi keliame, su ta mintimi nesiskiriame nuo ryto ligi vakaro, su ja keliaujame į tolimus kraštus, net į patį tolimąją Australiją. Todėl negalima, nors ir pačio vyriausio veiksnio veikėjas būtumė, ta mintimi žvaistyti.

M. K.

Coll. Lionginą Pečiurą

ir

senj. Jūratę Bytautaitę

sukūrusius skaitišką šeimos židimą, nuoširdžiai sveikina ir linki laimingo gyvenimo

„Vyčio“ Korp' valdyba ir
Stutgarto sk. vytičiai

Vis dėl efidevito

(Atkelta iš 3 pusl.)

— Na, o kur indeks korektė? — paklausė pro akinius, vos nemirštanti nuo pudros panelė.

— Aš neturiu, išskryninguotas ...

Ir Rukšėnas atgavo sąmonę tik jau kieme, o iš paskos jam skrido nuotraukos, metriškai ir visi pirštų pavyzdžiai. Susirankiojęs visus jo nelaimingos asmenybės dokumentus, Rukšėnas norėjo dar pasiklausti, ko jam dar trūksta vizai gauti, žengė į konsulatą (mat, kas jam atsitiko ir ką kalbėjo viduje, jį nebeatminė), tačiau duryse stovėjo MP ir sukdamas pirštą tarė:

— Džėlas!

Dabar Rukšėnui viskas buvo aišku, ir jis nuo to laiko konsulate daugiau nebesilankė, nes gražintų dokumentų kėruvoje pūpojo ir efidevitas.

Namo parvažiavęs, rado vėkiančią žmogą.

— Kas tau sakė? — paklausė, manydamas, kad kas bus jau spėjęs greičiau už jį pranešti mirties sprendimą.

Namie, ant stalo gulėjo valdinis vokas, kuriame komisaras praneša, jog ryšius su

naujais pabėgėlių transportais, Rukšėnas skiriamas į Pterfordo kaimą pas tikininką Negele laukų darbams. Mat, Rukšėnas jau buvo tris terminus praleidęs, nehuedamas pas komisarą, pasispaudęs po pažastimi pakietėlio!

Taip pasakoją Rukšėnas savo istoriją rimtam, senyvam jauniui, su kuriuo buvo įkintytas į vieną jungą, ariant švabo Negeles laukuose.

Buvo karšta pavasario diena, giedėjo vėversiai, o Svabijos dirvos kvėpėjo neseniai išlaistytom šviečią srutom. Rukšėno veidu ir pažasčiai žliaukė prakaitas upeliais, jį saį dažnai klupo vagose, kojos tabalavo lyg skudurinio balvonėlio.

— Taip, ir vis dėl efidevito! — atsiduso baigęs pasakoti Rukšėnas.

Nors ir jautis buvo daug vargo matęs, visas surambėjęs ir užplaktas, tačiau širdį turėjo gallesčiau, ir dabar savo atsisėpotojus lietuvių sluostė Rukšėnui prakaity, žvelgė į jį veiksmingomis akimis, o būdamas labai lėto būdo ir nešėkus, tikėtai vakare, po ilgo gromuliojimo, tarė:

— Reikėjo manęs pasiklausti! (Pabaiga)

Mintis

„The Tough“ Lithuanian Newspaper Authorized by US Army European Command Headquarters Civil Affairs Division * License No UNDP 203 * Appears 3 times weekly * Editor in Chief and Authorised Licensee J. Vasaitis. (13b) Memmingen, Postfach 2, US-Zone, Germany * Population to be served 20,000 * Circulation 4,000 * Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster GmbH Memmingen, Schraanenplatz 6

Leista JAV Karuomenės Vyr. Būstinė: Europoje * Licenzijos Nr. UNDP 203 * Vyr. red. — leid. J. Vasaitis, Redaktorius: St. Kalvaitis * Redakcija straipsnius taisy bei trumpina savo nuostata ir nesunaudojtu rankraščių nesaugo * Prenumerata Vokietijoje mėn. DM 3.—, užsienį mėn. DM 4.—, atsak. num. 30 pf. * Skelbimai iki 10 petito eil. DM 3.—, kiekviena sekanti eil. 25 pf. užuotautos, sveikiniai, padėkos DM 5.—, pateikojimai DM 2.— * Ein. 6-tos: 1) Postcheckkonto München 14210 ir 2) Volksbank Memmingen 9149 * Adr. „Mintis“ Memmingen, Postfach 2. Tel. 2677.